

Opgesteld in samenwerking met de
gemeenten Hillegom en Lisse

Meedoen en Meeleven in Noordwijkerhout

Beleidsnota
Wet maatschappelijke ondersteuning
2008-2011

- 13 december 2007 -

Gemeente Noordwijkerhout

Voorwoord

De titel van de beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) voor de jaren 2008 t/m 2011 “Meedoen en Meeleven in Noordwijkerhout” geeft treffend weer wat het doel is van deze nog nieuwe wet. Zoveel mogelijk mensen – met of zonder beperking – laten meedoen in de samenleving, die je met elkaar hebt opgebouwd en verder uitbouwt. Daarbij moet eenieder die dat kan zoveel als mogelijk is zijn of haar eigen verantwoordelijkheid nemen. Dat betekent niet, dat de gemeente zich terugtrekt, maar zelf ook actief blijft en in samenwerking met actieve burgers de samenleving verder vorm en inhoud geeft.

De gemeente investeert in de ondersteuning van haar burgers, maar mag er dan ook op rekenen dat die burgers iets terug doen. En gelukkig zijn er heel veel mensen die prima meedoen in de samenleving en daarbij ook anderen ondersteunen. Denk maar aan de vele vrijwilligers en mantelzorgers. Maar er zijn ook mensen die het niet op eigen kracht kunnen, mensen die daardoor aan de kant dreigen te blijven staan. Met name die (kwetsbare) mensen verdienen de volledige steun van de gemeente, voor die mensen moet de gemeente de volle verantwoordelijkheid nemen.

Het eerste jaar van de Wmo heeft vooral in het teken gestaan van de hulp bij het huishouden, die van de AWBZ is overgegaan naar de gemeenten. De gemeenten zijn het afgelopen jaar met argusogen bekeken en er is vooral landelijk veel ophef geweest over ontslagen bij de thuiszorgorganisaties, strengere indicatiestellingen, verschraling/vermindering van de geleverde zorg, etc. In de loop van 2008 gaan wij met name dit onderdeel van de Wmo evalueren en zonedig bijstellen.

Maar: de Wmo is veel breder dan de hulp bij het huishouden. De negen prestatievelden gaan over sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, buurten en wijken, gaan over de jeugd, de ouderen, de mensen met beperkingen, de verslaafden, de vrijwilligers, de mantelzorgers, de verenigingen, de kinderopvang, de sport, etc. Kortom: de Wmo omvat de samenleving in al haar facetten.

In deze beleidsnota is de basis gelegd voor het beleid in de komende jaren, een beleid dat verder moet worden uitgewerkt, bijgesteld, vervolmaakt. Met andere woorden: een beleid dat nooit star is, maar dynamisch; een beleid dat signalen uit de samenleving opvangt en vorm geeft.

Ik zou willen eindigen met een parafrase op een uitspraak van de voormalige Amerikaanse president Jon F. Kennedy. Een uitspraak, die een van de kernpunten van de Wmo uitdrukt: “Kijk niet wat de gemeenschap kan doen voor jou, maar wat jij kan doen voor de gemeenschap.”

B.J.M. de Haas, wethouder

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
Deel 1 Algemeen	
1 De Wmo op hoofdlijnen	5
2 Visie en samenhang	9
Deel 2 Prestatievelden	
1 Prestatieveld 1: Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid	14
2 Prestatieveld 2: Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen	19
3 Prestatieveld 3: Het geven van informatie, advies en cliëntenondersteuning	24
4 Prestatieveld 4: Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers	30
5 Prestatieveld 5: Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijke verkeer	37
6 Prestatieveld 6: Het verlenen van individuele voorzieningen	40
7 Prestatievelden 7,8 en 9	44
7.1 Prestatieveld 7: Maatschappelijke opvang, advies en steunpunt huiselijk geweld	44
7.7 Prestatieveld 9: ambulante verslavingszorg	47
Deel 3	
1.1 Kwaliteit, keuzevrijheid, verantwoording, tevredenheid	54
1.5 Burgerparticipatie, inspraak	54
1.7 Financiën	57
Prioriteiten	60
Lijst van afkortingen	62

Samenvatting

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) van kracht geworden. Een nieuwe wet in plaats van de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten, aangevuld met nieuwe taken voor gemeenten vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). In deze beleidsnota zijn de beleidsuitgangspunten opgenomen als basis voor het beleid voor de komende vier jaar.

De beleidsnota is geschreven in nauwe samenwerking met Hillegom en Lisse en is in hoofdlijnen gelijk aan elkaar. Hoewel de beleidsnota's voor een groot deel gelijk zijn aan elkaar, is de lokale situatie bepalend voor de prioriteiten voor de komende jaren, overeenkomstig de intentie van de wet. Wel is voor alle drie gemeenten de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers door de gemeenteraad genoemd als speerpunt van het Wmo beleid.

De nota is in drie delen opgebouwd. Deel één gaat in op de hoofdlijnen van de Wmo en de eisen die de wetgever stelt aan de beleidsnota. Vervolgens wordt ingegaan op de visie, de doelgroep en de rol van de gemeenten. In deel twee worden de negen prestatievelden beschreven. In de prestatievelden zijn het bestaande beleid, de beleidsvoornemens en het actieprogramma beschreven met daarin de prioriteiten voor de komende vier jaar. Deze prestatievelden overlappen elkaar voor een deel en daarom eindigt ieder beleidsveld met een beschrijving van de relatie met de andere prestatievelden. In deel drie is beschreven hoe de gemeente ervoor zorgt dat burgers kunnen rekenen op kwalitatief goede voorzieningen en een keuze kunnen maken uit het bestaande aanbod. Het Lokaal Loket is hierbij onmisbaar, een plaats waar alle keuzemogelijkheden bekend zijn en de loketmedewerkers zo nodig kunnen helpen bij het maken van een keuze. De tevredenheid van de klanten zal de komende jaren worden onderzocht, zodat er regelmatig punten kunnen worden verbeterd.

Burgers en cliënten zullen bij de beleidsontwikkeling en uitvoering worden betrokken, o.a. door het onderzoeken van de vraag en het houden van inspraakavonden. De Wmo adviesraad zal hierin een heel belangrijke rol gaan vervullen. Zij adviseren het college op grond van de signalen die zij krijgen.

Het beleid van de verschillende prestatievelden hangt samen en beïnvloedt elkaar. De woon-omgeving, de voorzieningen die daar aanwezig zijn, de invloed die bewoners hierop hebben, de individuele voorzieningen, de manier waarop mantelzorgers worden gestimuleerd mantelzorg te (kunnen blijven) geven en de steun die vrijwilligers nodig hebben om zo lang mogelijk met plezier het vrijwilligers werk te kunnen blijven doen, hebben allemaal als doel de Wmo visie waar te maken.

Deze visie is: Noordwijkerhout is een gemeente waar het prettig wonen, leven en werken is. Daarbij horen goede voorzieningen, waardoor burgers in staat zijn te participeren in de samenleving. De eigen verantwoordelijkheid van de inwoners staat centraal, maar de gemeente stelt zich als een betrokken, meelevende instantie op wanneer ondersteuning noodzakelijk blijkt.

Deel 1

1. Inleiding

Voor u ligt de eerste beleidsnota Maatschappelijke Ondersteuning van de gemeente Noordwijkerhout; een nieuw plan, op grond van een nieuwe wet. Met deze nota wil de gemeente Noordwijkerhout deelname van alle burgers aan de samenleving bevorderen. Ook mensen met een beperking, psychische of psychosociale problemen moeten kunnen meedoen. Hieronder volgt een korte toelichting op de Wet maatschappelijke ondersteuning en op de eisen die het rijk stelt aan de beleidsnota. Aan het einde van dit inleidende hoofdstuk kunt u lezen, hoe de rest van deze nota is opgebouwd.

1.1 De Wmo op hoofdlijnen

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking getreden. De Wmo kent negen prestatievelden. Deze liggen op het terrein van wonen, zorg en welzijn. Voorheen werden deze taken uitgevoerd op basis van de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Deze laatste wet werd uitgevoerd op rijksniveau. De uitvoering van de andere twee wetten was al een gemeentelijke verantwoordelijkheid.

De negen Wmo prestatievelden

1. het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van hun ouders met problemen met opvoeden;
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. maatschappelijke opvang, advies en steunpunten huiselijk geweld;
8. OGGZ, de openbare geestelijke gezondheidszorg;
9. ambulante verslavingszorg.

De welzijnswet kende een aantal beleidsvelden, die niet meer expliciet worden genoemd binnen de Wmo. Toch vinden we deze onderwerpen wel terug in diverse Wmo prestatievelden. Zo worden sport en kinderopvang niet meer als aparte beleidsvelden genoemd, maar zijn het belangrijke middelen om deelname aan het maatschappelijke verkeer en sociale samenhang te bevorderen. Ook zijn er veel vrijwilligers actief in deze beleidsvelden. In deze nota wordt alleen op deze onderwerpen ingegaan, als er projecten zijn die specifieke aandacht besteden aan maatschappelijke ondersteuning.

In de Wmo wordt het onderwijs en de inkomensondersteuning ook niet apart benoemd, maar er zijn wel raakvlakken met deze terreinen. Een belangrijke voorwaarde voor participatie in de maatschappij is immers dat mensen een goede basis hebben om deel te kunnen nemen c.q. 'mee te doen' in de maatschappij.

Gemeenten zijn vrij om zelf, toegespitst op de lokale situatie, invulling te geven aan de negen prestatievelden, maar zijn gebonden aan de volgende procesverplichtingen:

- Participatie van burgers bij de totstandkoming van het beleid.
- Het opstellen van een verordening voor voorzieningen die onder de zorgplicht vallen.
- Het opstellen van een vierjaarlijks richtinggevend Wmo beleidsplan. In dit plan geeft de gemeente aan wat zij in de komende vier jaar op het gebied van de negen prestatievelden gaat doen.
- Verantwoordingsverplichting door publicatie over prestaties. De verantwoording vindt horizontaal plaats op lokaal niveau richting de burgers in plaats van de tot voor kort gangbare verticale verantwoording richting het rijk.

Al met al kan worden gesteld dat de Wmo meer eisen stelt aan gemeenten als het gaat om het welzijnsbeleid. Van gemeenten wordt verwacht dat ze concrete prestaties gaan leveren en meer samenhang aanbrengen. Hier staan echter geen extra middelen tegenover. Alleen voor enkele nieuwe taken is extra budget beschikbaar gesteld (bijvoorbeeld huishoudelijke hulp). In deel drie wordt in de paragraaf 'financiën' hier verder op ingegaan.

1.2 De wettelijke vereisten aan het Wmo beleidsplan

Iedere gemeente is verplicht om minimaal eens per vier jaar een nota Wmo beleid op te stellen. De eerste nota dient voor 1 januari 2008 door de gemeenteraad te worden vastgesteld. De Wmo nota dient de hoofdzaken te bevatten van het door de gemeente te voeren beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning, zoals:

- wat de gemeentelijke doelstellingen zijn op de negen prestatievelden;
- hoe het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning zal worden uitgevoerd en welke acties in de door het plan bestreken periode zullen worden ondernomen;

- welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
- welke maatregelen de gemeenteraad en het college nemen om de kwaliteit te waarborgen van de wijze waarop maatschappelijke ondersteuning wordt uitgevoerd;
- welke maatregelen de gemeenteraad en het college nemen om degene aan wie maatschappelijke ondersteuning wordt verleend, keuzevrijheid te bieden;
- op welke wijze de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zich hebben vergewist van de behoeften van de verschillende doelgroepen.

1.3 Het karakter van deze nota

Onderstaand lichten we het karakter van deze nota toe.

- *Samenvatting van bestaand beleid en inventarisatie.*

De Wmo beleidsnota is een raamnota. Bij de prestatievelden is een samenvatting van het bestaande beleid opgenomen en is een inventarisatie gemaakt van het regionale aanbod en het lokale aanbod van voorzieningen en diensten. Hierbij is uitgegaan van de lokale nota 'Wmo voor elkaar, met elkaar', een inventarisatie van de producten per prestatieveld Wmo van 29 maart 2005. Deze inventarisatie is geactualiseerd in de kadernotitie van 29 mei 2007 (bijlage 1).

- *Kaders per prestatieveld, uitwerking in deelnota's.*

Voor de volgende onderdelen van de Wmo is nog geen beleid ontwikkeld, omdat deze nieuw zijn. Het betreft de huishoudelijke verzorging (onderdeel van prestatieveld 6), de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers (prestatieveld 4) en opvoedingsondersteuning (prestatieveld 2). Het onderdeel 'het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer' (prestatieveld 5) overlapt voor een groot deel het ouderenbeleid. De nota ouderenbeleid is aan herziening toe en het Wmo beleidskader voor dit onderdeel zal in de nieuwe nota ouderenbeleid worden uitgewerkt. Opvoedingsondersteuning zal in de beleidsnota jeugd worden uitgewerkt. Het beleid van de prestatievelden 7, 8 en 9 zal regionaal worden ontwikkeld. Per prestatieveld is onder het kopje 'nieuw beleid' het kader aangegeven voor de beleidsontwikkeling en staan in het actieprogramma de prioriteiten vermeld.

- *Samenwerking met gemeenten Hillegom en Lisse*

De gemeente Noordwijkerhout heeft met de gemeenten Hillegom en Lisse een overeenkomst gesloten tot niet vrijblijvende samenwerking. Bij de voorbereiding op de komst van de Wmo hebben de drie gemeenten al intensief samengewerkt. Hoewel iedere gemeente een eigen, op de lokale situatie afgestemde Kadernota Wmo, heeft opgesteld, hebben de drie gemeenten ambtelijk hierbij nauw samengewerkt. Beleidsinhoudelijk komt het beleid van de drie gemeenten op een aantal punten overeen. In de eerste plaats is de algemene visie op maatschappelijke

ondersteuning voor de drie gemeenten hetzelfde. Wat betreft de individuele voorzieningen (prestatieveld 6) is het beleid van de drie gemeenten ook overeenkomstig. De drie gemeenten maken immers deel uit van de ISD Bollenstreek. De ISD Bollenstreek heeft voor de betrokken gemeenten een vrijwel eensluidende Verordening, Verstrekkingenbeleid en Financieel Besluit Maatschappelijke Ondersteuning opgesteld. In de actieprogramma's per prestatieveld is te lezen of en hoe de gemeenten bij de uitvoering gezamenlijk gaan optrekken.

- *Lokale beleidsuitgangspunten*

Naast de in paragraaf 1.2 genoemde wettelijke bepalingen aan het Wmo beleidsplan, vormt de door de gemeenteraad op 14 juni 2007 vastgestelde kadernotitie de basis voor deze beleidsnota. In de kadernotitie zijn o.a. de punten opgenomen die naar voren zijn gekomen in de discussiebijeenkomst van 27 maart 2007. Deze bijeenkomst is georganiseerd door de gemeenteraad. Aan de hand van verschillende stellingen konden geïnteresseerden discussiëren over deze nieuwe wet en aangeven wat zij wel of niet belangrijk vinden. Een aantal punten wordt bij de prestatievelden aangehaald.

1.4 Leeswijzer

De kadernota Wmo is als volgt opgebouwd. Na de inleiding begint de beleidsnota met de visie en algemene doelstellingen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning in hoofdstuk 2. In de hoofdstukken 3 tot en met 9 passeren de negen prestatievelden van de Wmo achtereenvolgens de revue. De indeling is als volgt:

- Omschrijving en afbakening
- Doelgroep
- Huidig beleid en bestaand aanbod
- Nieuw beleid
- Actieprogramma 2008-2011
- Relatie tot de overige prestatievelden

Deel 3 gaat over de kwaliteit, de keuzevrijheid, de verantwoording, de tevredenheid, burgerparticipatie en inspraak. De nota wordt afgesloten met een financiële paragraaf.

2. Visie en Samenhang

Ontwikkeling van nieuwe visie op maatschappelijke ondersteuning door nieuw college

De Wmo kan op veel verschillende manieren in het gemeentelijke beleid worden ingebed. Met relatief kleine aanpassingen aan het bestaande voorzieningenpakket kan een gemeente al aan de wettelijke vereisten voldoen. Aan de andere kant nodigt de Wmo ook uit tot herbezinning op de rol van de gemeente, burgers en andere betrokken partijen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Waar er voorheen sprake was van een 'tweehoek' overheid en instellingen, brengt de Wmo een verschuiving teweeg richting de driehoek overheid, instellingen en burgers. Deze verschuiving vindt niet van de ene op de andere dag plaats, maar vormt een proces van jaren. Van belang is om als gemeente een visie te ontwikkelen op de rol die de gemeente kan en wil vervullen binnen deze nieuwe (krachts)verhouding. Wil de gemeente sterke regie voeren of burgers juist veel verantwoordelijkheid geven? De visie op de gewenste gemeentelijke rol geeft vervolgens richting aan het Wmo beleid.

2.1 Algemene visie op maatschappelijke ondersteuning

In diverse nota's staat de visie beschreven, die men heeft op het beleid rondom de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Naast de visie die is neergelegd in de contourennota van het kabinet van april 2004

"op weg naar een bestendig stelsel voor langdurige zorg en maatschappelijke ondersteuning" zijn er onder andere in de coalitieakkoorden en startnotities van de gemeenten Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout en in de strategische visie op de samenwerking beleidsvisies omschreven. In bijlage 2 vindt u een korte samenvatting van deze visies. Er blijken veel overeenkomsten te zijn tussen deze visies op het terrein van de samenleving, zodat we tot de volgende gezamenlijke visie komen:

Visie

Noordwijkerhout is een gemeente waar het prettig wonen, leven en werken is. Daarbij horen goede voorzieningen, waardoor burgers in staat zijn te participeren in de samenleving.

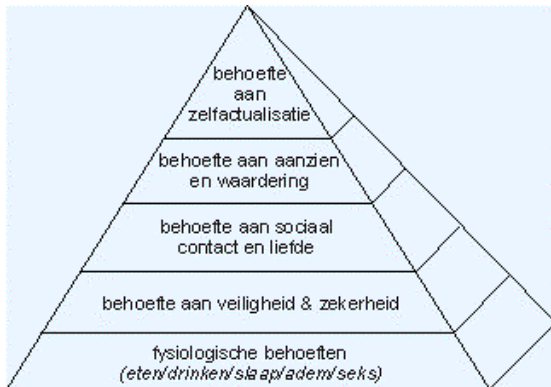
De eigen verantwoordelijkheid van de inwoners staat centraal, maar de gemeente stelt zich als een betrokken, meelevende instantie op wanneer ondersteuning noodzakelijk blijkt.

Om deze visie gestalte te geven besteden we in paragraaf 2 aandacht aan de samenhang tussen de negen prestatievelden; welke uitgangspunt nemen we voor de inzet van het beleid?

2.2. De Samenhang tussen de prestatievelden

Er zijn diverse invalshoeken om te kijken naar de invulling en de samenhang tussen de beleidsterreinen van de gemeente, die vallen onder de Wet maatschappelijke ondersteuning of daarmee raakvlakken hebben.

Naar analogie met de piramide van Maslov is een model ontwikkeld waarin de behoefte van de

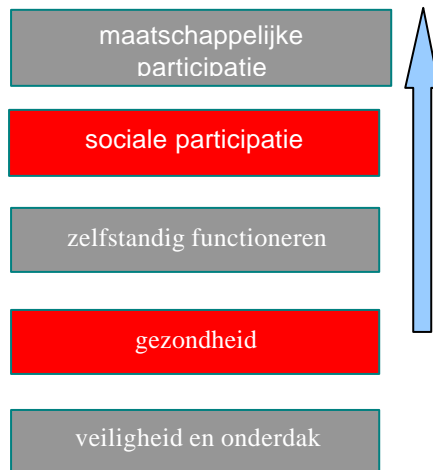

burger centraal staat.¹ Daarbij is een behoefte ladder als integraal denkmodel ontwikkeld. Is aan de onderste bouwsteen, de basisbehoefte van een mens (nog) niet voldaan dan moet eerst daarop worden ingezet, voordat aan minder noodzakelijke behoeften aandacht kan worden besteed.

De basisbehoeften bestaan uit fysieke behoeften (eten, drinken, kleding en onderdak). Direct daarboven komt de behoefte aan veiligheid, vervolgens de sociale behoeften ("erbij horen"), daarna de behoefte aan waardering en tot slot de behoefte aan zelfontplooiing. Dit model gaat dus uit van de kansen en mogelijkheden van mensen en niet van de beperkingen, een uitgangspunt van de Wmo.

Bekijken we de prestatievelden in dit model dan kunnen de prestatievelden van de Wmo worden teruggebracht naar vijf domeinen.

In schema:

WMO

Figuur 1 De Wmo-behoeftenladder

¹ Gemeente Heerenveen, beleidsnota "Kiemen voor een sterke solidaire samenleving". 2006

In onderstaand schema wordt aangegeven wat de relatie is tussen deze vijf domeinen en de negen prestatievelden van de Wmo.

De Wmo- behoefteladder:

Maatschappelijke participatie	Prestatieveld 3 informatie en advies en cliëntondersteuning.
Sociale participatie	Prestatieveld 1 sociale samenhang bevorderen, leefbaarheid wijken Prestatieveld 4 ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers Prestatieveld 5 deelname maatschappelijk verkeer.
Zelfstandig functioneren	Prestatieveld 6 verstrekken voorzieningen (+ onderwijs)
Gezondheid	Prestatieveld 2 jeugdbeleid Prestatieveld 8 openbare geestelijke gezondheid. Prestatieveld 9 verslavingsbeleid
Veiligheid en onderdak	Prestatieveld 7 maatschappelijke opvang

Er zijn ook andere verbanden te leggen. Zo kan ook worden uitgegaan van de levensloop van mensen of van zes domeinen waaronder 'opgroeien', preventie, zorg en opvang', 'meedoen makkelijker maken en 'samenleven in buurt en wijk' ².

Duidelijk is dat er veel verbanden liggen tussen de negen prestatievelden. In deze nota behandelen we de prestatievelden in de volgorde van de wet, maar zullen in ieder hoofdstuk aandacht besteden aan de samenhang met andere beleidsvelden en zo mogelijk integraal beleid formuleren.

2.3 Doelgroep Wmo

De Wmo heeft als doel iedereen mee te laten doen aan de samenleving. Voor de meeste mensen is dit geen probleem, zij kunnen zich zelf redden en zullen nauwelijks gebruik maken van de voorzieningen uit de Wmo. Maar er is een grote groep 'kwetsbare' burgers die het risico loopt voor korte of langere tijd ondersteuning nodig te hebben om zichzelf (weer) te kunnen redden. Een groep, die niet altijd voldoende in beeld is. Het betreft de volgende groepen kwetsbare burgers: (3)

1. Mensen met een verstandelijke beperking;
2. Ouderen met psychogeriatrische problemen die zich niet meer op de samenleving oriënteren;
3. Mensen met ernstige en langdurige psychiatrische klachten;
4. Doelgroepen van de openbare geestelijke gezondheidszorg;

² Gemeente Veenendaal, beleidsnota Wmo.

5. Zorgwekkende zorgmijders;
6. Mensen met verslavingsproblemen;
7. Daklozen;
8. `Stille´ slachtoffers van huiselijk geweld;
9. Mensen met een functiebeperking en chronisch ziekten;
10. Groepen allochtone burgers.

Bovenstaande groepen hebben een aantal kenmerken die maken dat ze niet of onvoldoende deel kunnen nemen aan de maatschappij.

Onderstaand volgt een aantal kenmerken die kunnen voorkomen bij de genoemde doelgroepen.

- Veel leden van deze groepen lezen geen krant, beschikken niet over internet en zijn niet gewend zich op andere informatiebronnen te richten.
- Velen hebben een beperkt sociaal netwerk, zodat zij hieruit weinig informatie krijgen. Bovendien bestaat het, beperkte, netwerk vaak uit mensen van dezelfde doelgroep, die zelf ook weinig informatie hebben. De eigen leefwereld is daardoor beperkt.
- De kennis van de maatschappij is vaak beperkt omdat men nooit geleerd heeft of in staat was om te leren of de opgedane kennis kwijt is geraakt.
- Door de problemen en beperking is de eigen leefwereld heel beperkt.
- Veel mensen uit deze groepen zijn sociaal weinig vaardig en/of vertonen afwijkend gedrag, ten gevolge van een beperking of probleem.

Bovengenoemde kenmerken onderstrepen het belang dat `kwetsbare´ burgers hebben bij goede Wmo diensten. In deze nota zal per prestatieveld de omvang van de doelgroep worden benoemd en waar mogelijk en zinvol zullen de specifieke kenmerken toegespitst op het betreffende prestatieveld, worden uitgewerk³.

³ Bron: Invoering Wmo

2.4 De rol van gemeenten

De gemeente kan bij de Wmo verschillende rollen op zich nemen. De keuze hangt af van de situatie en van de voorkeur, capaciteiten en eigenschappen van betrokkenen.

- De rol van *financier* betekent dat de gemeente geld beschikbaar stelt voor projecten waarbij anderen zorgen voor de opzet en uitvoering ervan.
- Als partijen een probleem willen aanpakken maar elkaar niet kunnen vinden, kan de gemeente als *bruggenbouwer* verbindingen leggen. Een vast aanspreekpunt bijvoorbeeld en de vorming van netwerken maakt het leggen van contact makkelijker.
- In de rol van *regisseur* heeft de gemeente een beeld waar ze naar toe wil. De weg naar dat eindplaatje toe is meer in handen van anderen. Het is ook de rol van een niet-alles-kunner die stimuleert, aanjaagt, coördineert, keuzes voorhoudt en waar nodig ook keuzes maakt.
- Gemeenten als *projectontwikkelaars* laten beleidsmedewerkers ideeën omzetten in projecten als de partijen in het veld daarvoor niet de kennis en ervaring hebben.
- Er zijn ook situaties waarin de gemeente een plan geheel zelf uitwerkt zonder overleg en betrokkenheid van anderen. In deze gevallen heeft de gemeente de rol van *solist*.

Bij de Wmo zal het per prestatieveld en soms per onderdeel verschillen welke rol de gemeente vervult. De regisseursfunctie zal vaak belangrijk zijn, maar ook bruggenbouwer of projectontwikkelaar kan belangrijk zijn om zaken van de grond te tillen. Soms vervult de gemeente verschillende rollen tegelijk. Bij de uitwerking van de prestatievelden tot concreet beleid zal ingegaan worden op de rol van de gemeente.

Deel 2

Prestatieveld 1

Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten

1.1 Omschrijving en afbakening

In dit prestatieveld staat de mens, in relatie tot de woonomgeving, de leefbaarheid en de sociale samenhang, centraal.

Met samenhang wordt bedoeld hoe de onderlinge verhoudingen zijn. Kent men elkaar? Heeft men contact met elkaar? Kan men zo nodig een beroep doen op een ander?

Leefbaarheid laat zich definiëren als het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om (thuis of in de buurt) gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg- en welzijnsdiensten.

Prestatieveld 1 is veel omvattend en omvat niet alleen alle onderdelen vanuit de voormalige welzijnswet, maar ook de ruimtelijke ordening, communicatie, veiligheid, economie, cultuur, vervoer en sport.

Dit prestatieveld is binnen de Wmo afgebakend vanuit de bewoners. Het uitgangspunt hierbij is dat het bevorderen van de sociale samenhang en de leefbaarheid niet alleen ontstaat door de inzet van de door de gemeente gefinancierde professionele organisaties. Het gaat om de bewoners zelf. Zij vervullen hierin de hoofdrol. Het beleid zal daarom aan moeten sluiten bij de initiatieven van de bewoners of initiatieven stimuleren om ervoor te zorgen dat de voorzieningen in de wijk aansluiten bij de wensen en behoeften van de bewoners.

1.2 Civil Society

Met de komst van de Wmo is het begrip 'Civil Society' geïntroduceerd. Civil society is een systeem van verbanden waar mensen vrijwillig deel van uitmaken en gaat uit van betrokkenheid van burgers bij de maatschappij. Civil Society omvat het vrijwilligerswerk en verschillende andere vormen waarbij burgers betrokken zijn bij hetgeen om hen heen gebeurt. Civil Society loopt als een rode draad door alle prestatievelden, als een middel dat mensen aan elkaar verbindt, zodat iedereen kan 'Meedoen en Meeleven in Noordwijkerhout'. In de verschillende prestatievelden zal dit begrip, als één van de peilers van de Wmo, worden aangehaald.

1.3 Doelgroep

Het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid is voor iedereen belangrijk. Voor 'kwetsbare' burgers is dit vooral van belang voor de mate waarin zij in staat zijn zelfstandig te wonen en de regie te kunnen voeren.

1.4 Huidig beleid

Het huidige beleid dat valt onder prestatievelid 1 is vastgelegd in verschillende documenten, zoals:

- de Woonvisie 2007 – 2011 (najaar 2007 vast te stellen door de gemeenteraad)
- Jeugdbeleid, nieuwe nota in 2008
- Ouderenbeleid 2003 – 2007, nieuwe nota 2008
- Speelplaatsenbeleid 2005
- Integraal Veiligheidsplan 2005 - 2008
- Communicatiebeleid Noordwijkerhout 2007 – 2010

‘Werk maken – mèt communicatie’

Uit deze opsomming blijkt opnieuw hoe breed dit prestatievelid is. Hierin zijn sport en de vele sportvoorzieningen in Noordwijkerhout niet genoemd, terwijl het maatschappelijk belang van sport groot is. Het integrale karakter van sport zorgt ervoor dat het een belangrijke bijdrage kan leveren aan het verwezenlijken van doelstellingen op de beleidsterreinen onderwijs, volksgezondheid, recreatie, ouderen en beleid. Op al deze beleidsterreinen zal dit onderwerp dan ook terugkomen.

1.5 Nieuw beleid

Met betrekking tot de leefbaarheid, met name de woonomgeving, heeft Companen in opdracht van de gemeente begin 2007 een woningmarktonderzoek uitgevoerd als basis voor de Woonvisie. Hierbij is ook onderzoek gedaan naar de waardering van het wonen in Noordwijkerhout (zie bijlage 3, woningmarktonderzoek Companen).

Conclusies uit het onderzoek naar de woonomgeving en de voorzieningen

- Over het algemeen zijn de inwoners van Noordwijkerhout erg tevreden over hun woonsituatie.
- Contact met de burens is voor veel bewoners van Noordwijkerhout een belangrijk pluspunt aan de woonomgeving.
- Daarbij wordt ook rust en privacy als positief punt van de woonomgeving ervaren. Bewoners van De Zilk en huiseigenaren uiten zich over deze punten positiever dan huurders en inwoners van de kern Noordwijkerhout.
- De woonomgeving kent, met name in de kern Noordwijkerhout, ook enkele minpunten. Zo worden verkeersonveiligheid en het gebrekkige onderhoud en de inrichting van de openbare ruimte door een deel van de bewoners als minpunten van de woonomgeving genoemd.
- Vooral in De Zilk, maar ook in Noordwijkerhout, missen de bewoners culturele en maatschappelijke voorzieningen.
- Het gebrek aan openbaar vervoer en het ontbreken van een treinstation wordt ook als een minpunt gezien (meer in Noordwijkerhout dan in De Zilk (nabijheid station Hillegom)).

Wonen

Uit de conclusie van het onderzoek blijkt dat de sociale samenhang goed is en de woonomgeving en de leefbaarheid over het algemeen als positief worden ervaren. Dit onderzoeksresultaat wordt bevestigd door een onderzoek van de GGD Hollands midden uit 2006. Hieruit komt naar voren dat

9% niet tevreden is met de woonomgeving. Dit wil zeggen dat verreweg het grootste deel (91%) tevreden is, maar dat er verbeteringen mogelijk zijn.

Het Wmo beleid heeft gedeeltelijk een overlap met de Woonvisie 2007-2010 'Krachtige en vitale kernen'. De prioriteiten zullen vanuit ruimtelijke ordening integraal worden opgepakt, met uitzondering van de volgende punten:

- binnen het Wmo beleid nagaan op welke wijze, in samenwerking met betrokken organisaties, eigenaren/huurders, aandacht kan worden geschonken aan het stimuleren van mensen om (tijdig) aanpassingen in de woning aan te brengen;
- uitwerken van woonservicegebieden waarbij zich kansen voordoen bij Puyckendam, het Bavo-terrein en De Duinpan. De gemeente voert de regie op deze ontwikkeling en brengt partijen bij elkaar;
- ontwikkelen van een plan voor de ondersteuning en de begeleiding van ouderen met een zorgvraag bij hun verhuizing naar een zorggeschikte woning.

Genoemde punten zullen als prioriteit worden opgenomen in de nieuwe nota ouderenbeleid.

Veiligheid en leefbaarheid

Ten aanzien van het Integraal Veiligheidsplan loopt momenteel een evaluatie. De uitkomsten van deze evaluatie zullen bepalen of er een bijstelling c.q. aanvullende maatregelen nodig zijn. In het coalitieakkoord 'Met nieuw elan' 2006 – 2010 is over veiligheid opgenomen:

'Het gevoel van veiligheid is belangrijk voor het welzijn van mensen. Men moet zich veilig in de buurt en in huis kunnen voelen. Huiselijk geweld wordt adequaat aangepakt in samenwerking met andere instanties (politie, Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld in Leiden). Voldoende verlichting en rekening houden met de wijze van beplanting, dragen bij aan de sociale veiligheid. Bij de (her)inrichting van wijken moet hiermee rekening worden gehouden.'

Tevens is in het coalitieakkoord opgenomen dat de leefomgeving in de kernen extra aandacht verdient. Groenvoorzieningen moeten in sommige wijken worden verbeterd en/of de inrichting van de ruimte voor kinderen (waaronder speelvoorzieningen).

In het communicatiebeleidsplan is in hoofdstuk 2 beschreven hoe de communicatie bij werkzaamheden in de directe woonomgeving kan worden versterkt.

Als verbeterpunten zijn hierbij genoemd:

- Plannen vaker in samenspraak met bewoners/betrokkenen maken
- Duidelijker uitvoeringscommunicatie

Als werkwijze hiervoor is aangegeven om per wijk of straat mensen uit te nodigen, samen te praten over de problemen en samen toe te werken naar oplossingen.

Om bovengenoemde punten van het coalitieakkoord en het communicatiebeleidsplan uit te voeren bezoekt het college eenmaal per twee jaar alle wijken om te horen wat er leeft in de wijken. De signalen van de bewoners van de wijken zullen als basis worden meegenomen in het beleid en/of

de uitvoering. Een wijkvereniging kan de signalen van de bewoners bundelen, naar voren brengen en een eerste aanspreekpunt zijn. In sommige wijken is al een wijkvereniging actief. De komende periode zullen de wijkverenigingen een belangrijkere rol gaan spelen in het vertegenwoordigen van de belangen van de wijkbewoners. De gemeente wil hierbij een stimulerende rol gaan vervullen.

Jeugd

In de nieuwe nota Jeugdbeleid zal aandacht geschonken worden aan de vraag naar voorzieningen voor de jeugd, versus het aanbod. In de kadernota Wmo van 29 mei 2007 is een inventarisatie opgenomen van een deel van het huidige aanbod, hierop zal in deze nota worden teruggekomen.

In de Wmo discussiebijeenkomst van 29 maart 2007 is aangegeven dat met name meer begrip tussen ouderen en jongeren de leefbaarheid in de wijken kan verbeteren. Het onderlinge contact en begrip tussen jongeren en ouderen kan toenemen door beiden deel te laten nemen aan activiteiten vanuit eenzelfde interesse en/of doel. *Buurt voor alle leeftijden* is een methodiek gericht op intergenerationale buurtontwikkeling in het kader van sociaal beleid, uitgevoerd in 2006 door PJ Partners in de Duin- en Bollenstreek in samenwerking met Valent. In Lisse wordt hier reeds actief mee gewerkt.

Buurt voor alle leeftijden wil bereiken dat jongeren en ouderen een positieve betekenis hebben voor elkaar en voor de buurt.

Een voorbeeldproject in Noordwijkerhout van *Buurt voor alle leeftijden* is het project 'Luchtkasteel', een evenement, een groot bouwwerk van licht en lucht, dat je moet ervaren. Het project had als doel het leggen van contacten tussen jongeren, ouderen en mensen met een beperking. De trekkers van dit succesvolle project waren: X-Out, Valent, Het Raamwerk en PJ Partners. De betrokkenheid en de inzet was enorm. Het bezoekersaantal lag op 5.000, terwijl er was gerekend op 3.500.

Jongerencentrum X-Out is op meerdere gebieden actief. Zij verwerven extra inkomsten door allerlei werkzaamheden, zoals het rondbrengen van de informatiegids voor ouderen, opruimwerkzaamheden bij grote activiteiten, postbezorging, enz. De extra inkomsten gebruiken zij voor extra activiteiten of investering in materiaal. De jongeren van X-Out staan positief tegenover allerlei initiatieven op dit gebied. Dit biedt mogelijkheden om hiermee verder te gaan.

PJ Partners en Valent bieden projecten gericht op:

- Omgaan met conflicten tussen ouderen en jongeren
- Gezamenlijke belangenbehartiging
- Wederzijdse hulp- en dienstverlening tussen ouderen en jongeren

De komende jaren zullen meerdere projecten uitgevoerd gaan worden in samenwerking met PJ Partners en Valent.

1.6 Actieprogramma

	Prioriteit	Actie	Resultaat	Tijdspad
1.	Leefbaarheid	Stimuleren bij de oprichting/het werk van wijkverenigingen om de wijkbewoners te betrekken bij de verbetering van de woonomgeving	Per wijk een wijkvereniging of aanspreekpunt	2009
2.	Ouderenbeleid	De prioriteiten van de Woonvisie: voorlichting woningaanpassing, woon-servicegebieden, plan verhuizing uitwerken en opnemen in de nota	Prioriteitennota lokaal Ouderenbeleid 2008 – 2011	2008
3.	Sociale samenhang	Toepassing methodiek 'Buurt voor alle leeftijden' met als doel meer begrip tussen jong en oud	Uitvoering 3 activiteiten	2008 - 2011

1.7 Relatie tot overige prestatievelden

Prestatieveld 1: het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten hangt samen met prestatieveld 2, opvoedingsondersteuning, doordat een leefomgeving met voldoende speelgelegenheid en andere voorzieningen, waar buurtbewoners contact hebben met elkaar, bijdraagt aan een positief opvoedingsklimaat.

Prestatieveld 4: voldoende mantelzorgers en vrijwilligers en prestatieveld 5: maatschappelijke voorzieningen, dragen eveneens bij aan de sociale samenhang en de leefbaarheid van het dorp.

Prestatieveld 2

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden

2.1 Omschrijving en afbakening

Dit prestatieveld is gericht op jeugdigen van 0 tot en met 18 jaar, die een relatief hoog risico lopen op een ontwikkelingsachterstand of op schooluitval én op de ouders van deze groep. Bij deze groep kunnen met preventieve ondersteuning problemen worden voorkomen of beperkt. De ouders zijn natuurlijk de eerstverantwoordelijken voor de jeugdigen. De ondersteuning van de gemeente is erop gericht om die ouderlijke rol op verantwoorde wijze te kunnen vervullen. Concreet eist de Wmo van gemeenten dat zij een sluitend aanbod van op preventie gerichte opvoedings-, opgroei- en gezinsondersteuning realiseren. Dit prestatieveld is een aanvulling op de in de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid en de Leerplichtwet vastgelegde taken.

Ook de provincie heeft een duidelijke taak als het gaat om het jeugdbeleid. Zij is wettelijk verantwoordelijk voor de voorzieningen die zijn opgenomen in de Wet op de Jeugdzorg en voor de Bureaus Jeugdzorg. De jeugdzorg van de provincie is bedoeld voor kinderen en jongeren bij wie sprake is van ernstige opgroei- en opvoedproblematiek.

Om ervoor te zorgen dat de provinciale jeugdzorg en de preventieve ondersteuning van gemeenten goed op elkaar aansluiten, hebben het Rijk en de VNG vijf functies voor het preventieve jeugdbeleid geformuleerd. Deze vijf functies waarborgen ook een goede aansluiting bij de overige onderdelen van het gemeentelijke jeugdbeleid plaats. Het betreft:

- het verstrekken van informatie en advies aan ouders, kinderen, jeugdigen en intermediairs over opvoeden en opgroeien;
- het signaleren van problemen door instellingen als de jeugdgezondheidszorg en het onderwijs;
- de toeleiding tot het lokale en regionale hulpaanbod;
- licht pedagogische hulp (opvoedingsondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan);
- coördinatie van zorg in het gezin op lokaal niveau (het afstemmen en zo mogelijk bundelen van zorg in het geval dat meerdere hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen voorzover deze niet reeds onder de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV), basistaken pakket jeugdgezondheidszorg, is gebracht)

2.2 Huidig beleid

Regionaal beleid

Convenant 'Aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg 2004-2007'

Op 25 juni 2004 heeft Noordwijkerhout, net als alle andere gemeenten in onze regio, een convenant 'Aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg 2004-2007' afgesloten met de provincie Zuid-Holland. Dit convenant regelt de afstemming en samenwerking inzake jeugdzorgbeleid, dat onder de verantwoordelijkheid van de provincie valt en het preventieve lokale jeugdbeleid, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Het convenant richt zich op de volgende speerpunten:

- versterking van het aanbod opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning;
- verbetering van de aansluiting onderwijs - jeugdzorg, in het bijzonder het voorkomen van schooluitval;
- aanpak jeugdcriminaliteit en kindermishandeling.

Met de gedeputeerde is eind 2006 afgesproken om het convenant met één jaar te verlengen om deze gelijk op te laten lopen met de Regionale Agenda Samenleving 2006-2008 van Holland Rijnland. Het convenant blijft dus tot en met 2008 geldig.

Afspraken van het portefeuillehoudersoverleg sociale agenda

Het algemeen bestuur van de regio Holland Rijnland heeft op 15 december 2004 de Sociale Agenda vastgesteld. In de lijn van het convenant met de provincie zijn binnen de Sociale Agenda, kort samengevat, afspraken opgenomen, die betrekking hebben op jeugdbeleid.

- Continueren en verbeteren van de gezamenlijke inzet op het gebied van leerplichthandhaving en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten
- Ten aanzien van de jeugdhulpverlening:
 - Stimuleren van ketenvorming tussen gemeentelijke (jeugdwerk en maatschappelijk werk) en provinciale delen van de keten op het gebied van jeugdhulpverlening
 - Ondersteunen van integrale jeugdhulpverlening en gesprekspartnerschap met andere beleidsvelden als bijvoorbeeld veiligheid en gezondheidszorg

Convenant 'Ketenaanpak Jeugdzorg en Gezinsondersteuning Zuid-Holland Noord'

Ter realisatie van het speerpunt 'Versterking van het aanbod aan opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning' uit het convenant dat de gemeenten uit onze regio met de provincie hebben afgesloten, is nog een ander convenant opgesteld met alle ketenpartners. Dit convenant heet 'Ketenaanpak Jeugdzorg en Gezinsondersteuning Zuid-Holland Noord' en is op 16 maart 2007 ondertekend. Het idee achter het convenant is dat betere afstemming en samenwerking nodig is tussen alle partijen die zich bezighouden met preventieve ondersteuning van jeugdigen en jeugdzorg. In de landelijke media is, zoals u wellicht heeft opgemerkt, het gebrek aan

samenwerking in concrete gevallen meerdere malen belicht. Het convenant richt zich op de volgende zaken:

- Het ontwikkelen van een sluitende informatieketen. Dat wil zeggen het inrichten van een centraal meldpunt voor vroegsignalering, registratie en combinatie van signalen, terugkoppeling naar hulpverleners en het kunnen volgen van kinderen en gezinnen met ernstige problemen. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van een nog op te zetten verwijzindex en het te implementeren elektronisch kinddossier.
- Het ontwikkelen van een sluitende zorgketen. Daarvoor is het nodig dat zorginstellingen hun werkwijzen voor signalering, diagnostiek/intake, enzovoort op elkaar afstemmen en dat zij onderling afspraken hebben over het uitwisselen van elkaars informatie, over het samen aanpakken van problemen en over de coördinatie van zorg. Uitgangspunt daarbij is dat gewerkt wordt vanuit de belangen van het kind. Bovendien moet voor ouders en kind duidelijk zijn waar zij met hun hulpvraag terecht kunnen en welk hulpaanbod aanwezig is.
- Het ontwikkelen van een sluitende bestuursketen. Deze heeft tot doel dat er op lokaal niveau voldoende regie en doorzettingsmacht aanwezig is om kinderen of gezinnen dat te bieden wat ze op dat moment nodig hebben.
- Het ontwikkelen van Centra voor Jeugd en Gezin, waarin de ketens van informatie, zorg en bestuurlijke regie bij elkaar komen. Met als resultaat dat deze centra ook (kunnen) functioneren als voorziening waar ouders en jongeren zelf terecht kunnen. Daartoe worden in de regio Holland Rijnland pilotcentra Jeugd en Gezin opgezet.

Lokaal beleid

In het college akkoord 2006 – 2010, “Met nieuw elan” is het volgende over jeugd opgenomen: “Er zal een integraal jeugdbeleid worden ontwikkeld waarin onderwijs, jeugd- en jongerenwerk, volksgezondheid, sport en cultuur en werkgelegenheid aan de orde komen.”

De ontwikkeling van het lokaal integraal jeugdbeleid is voorzien in 2008. Vooruitlopend hierop is in maart 2007 de notitie “Op weg naar Integraal jeugdbeleid” ontwikkeld en door de gemeenteraad vastgesteld (zie bijlage 4). De visie voor het lokaal jeugdbeleid is:

Visie lokaal jeugdbeleid

Het lokale jeugdbeleid is er op gericht om vanuit de gemeentelijke verantwoordelijkheid voorwaarden te scheppen voor een onbelemmerde ontwikkeling van alle jeugd van 0 tot 23 jaar met uiteenlopende talenten en mogelijkheden en hen vanuit de verschillende beleidsvelden zo goed mogelijk toe te rusten voor een volwaardige deelname aan de maatschappij.

Een zeer belangrijk onderdeel van het jeugdbeleid is opvoedingsondersteuning. In hoofdstuk 3, pagina 9 tot en met 16 van genoemde notitie is het aanbod van opvoedings- en gezinsondersteuning beschreven. Het betreft zowel het lokale als het regionale beleid en het aanbod. De notitie "Op weg naar Integraal jeugdbeleid" is in zijn geheel als bijlage (4) toegevoegd aan de Wmo beleidsnota.

2.3 Nieuw beleid

- Centrum voor jeugd en gezin. In regionaal verband (Holland Rijnland) wordt de komende maanden het beleid hiervoor ontwikkeld, op basis van de ervaring van verschillende pilots in de regio. Het Lokaal Loket biedt als centrum voor jeugd en gezin uitstekende mogelijkheden. Vooral vanwege de gunstige locatie in het Gezondheidscentrum, waar het consultatiebureau van Valent is gevestigd, de schoolarts en het opvoedbureau spreekuur houdt.
- Opvoedingsondersteuning, met name aanpassing en het vraaggericht vormgeven van het aanbod en aanpassen van het lokaal beleid is als actiepunt voor 2007 opgenomen in de notitie "Op weg naar een Integraal Jeugdbeleid."
- Ontwikkeling van het lokaal jeugdbeleid op basis van de notitie "Op weg naar een Integraal Jeugdbeleid."

2.4 Actieprogramma

	Prioriteit	Actie	Resultaat	Tijdspad
1.	Regionaal jeugdbeleid	Samenwerking met de gemeenten van Holland Rijnland	Opvoedings- en gezinsondersteuning conform de richtlijnen van de provincie	2008 - 2010
2.	Centrum Jeugd en Gezin	In regionale samenwerking opzetten van een lokaal centrum in het Lokaal Loket	Lokaal centrum voor Jeugd en Gezin	2009
3.	Integraal jeugdbeleid	Beleidsontwikkeling	Nota lokaal jeugdbeleid	2008

2.5 Relatie tot de overige prestatievelden

Een veilige leefomgeving en voldoende mogelijkheden voor sport en recreatie zijn belangrijke voorwaarden om jongeren op te kunnen laten groeien tot volwaardige en zelfbewuste burgers (prestatieveld 1). Ook met prestatieveld 3 is er een relatie, omdat de verplichte informatie- en adviesfunctie van gemeenten zich ook op hen moet richten.

Ook met prestatieveld 4 liggen er dwarsverbanden. Zo kan bijvoorbeeld het doen van vrijwilligerswerk onder jongeren gestimuleerd worden door het organiseren van workshops of maatschappelijke stages in het onderwijs (hoofdstuk 5). Op deze wijze wordt er een stukje bewustzijn gecreëerd wat weer zijn weerslag heeft op de civil society. Problematiek met geestelijke gezondheid, verslaving en huiselijk geweld doen zich niet alleen bij volwassenen voor, maar ook bij kinderen en jongeren. Hierdoor liggen er ook relaties met de prestatievelden 7, 8 en 9.

Prestatieveld 3

Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

3.1 Omschrijving en afbakening

Informatie en advies omvat de activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het rijk wil dat de gemeente zich daarbij laat leiden door de 'één-loket-gedachte': een burger hoeft zich in principe niet vaker dan eenmaal tot de gemeente te wenden om over het gehele scala van voorzieningen de nodige informatie te verkrijgen. Daarbij mag de gemeente zich niet te beperken tot die voorzieningen die zij zelf aanbiedt oftewel de individuele Wmo-voorzieningen (woningaanpassing, verhuisvoorziening, rolstoel of huishoudelijke hulp). De gemeente dient ook informatie te geven over relevante aangrenzende terreinen, zoals bijvoorbeeld wonen en zorg.

Cliëntondersteuning gaat een stap verder dan informatie en advies. De vraag verhelderen, het probleem definiëren, mogelijkheden in kaart brengen, kortdurende ondersteuning bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem, maken er deel van uit. De ondersteuning is vooral gericht op mensen die voor een complex probleem of complexe situatie staan en die niet in staat zijn om dit probleem zelf of met hulp van zijn of haar omgeving op te lossen. Voor een overzicht voor de doelgroepen waarop cliëntondersteuning zich met name richt, zie tabel 3.3. Cliëntondersteuning kan in verschillende vormen plaatsvinden, uiteenlopend van een gesprek, schriftelijk informatiemateriaal, themabijeenkomsten en zelfhulpgroepen. De eisen die over het algemeen aan cliëntondersteuning worden gesteld zijn: laagdrempelig, vraaggericht, onafhankelijk, continue, deskundig, lokaal ingebed en met voldoende aandacht voor de privacy. Het doel van de ondersteuning is mensen in staat te stellen om zelf weer de regie te nemen over zijn of haar omstandigheden, al dan niet met hulp van zijn of haar omgeving. De cliëntondersteuning kan preventief werken op het inzetten van zwaardere en duurdere vormen van zorg en hulpverlening en is korter en minder intensief dan begeleiding of hulpverlening.

3.2 Huidig beleid

Zowel cliëntondersteuning als informatie en advies zijn voor onze gemeente geen geheel nieuwe activiteiten. Met de opening van het Lokaal Loket Noordwijkerhout in september 2006 heeft de gemeente Noordwijkerhout al een belangrijke stap gezet als het gaat om dit prestatieveld. Ook met cliëntondersteuning is onze gemeente al vertrouwd. Zo bieden bijvoorbeeld de ouderenadviseur, de Stichting Platform Gehandicapten Noordwijkerhout (SPGN) en het algemeen maatschappelijk werk cliëntondersteuning.

3.3 Bestaand aanbod

Hieronder wordt het bestaande aanbod aan informatie, advies en cliëntondersteuning toegelicht.

Informatie en advies

In het Gezondheidscentrum aan de Via Antiqua is het Lokaal Loket Noordwijkerhout gevestigd. Het doel van het Lokaal Loket Noordwijkerhout is de inwoners dusdanig te informeren, adviseren en te ondersteunen dat zij zelfstandig keuzes kunnen maken en de regie kunnen voeren over hun leven op de terreinen wonen, zorg, welzijn en inkomen. Het Lokaal Loket Noordwijkerhout werkt samen met de volgende participanten: Valent, Munnekeweij, Woningbouwvereniging St. Antonius van Padua, Algemeen Maatschappelijk Werk, MEE en de ISD.

De ISD, MEE, het AMW en de ouderenadviseur zorgen voor de personele bezetting. De coördinator van het Lokaal Loket is in dienst van de gemeente en is gedurende vier ochtenden aanwezig in het loket. Alle inwoners van Noordwijkerhout kunnen op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur bij het loket terecht. Daarnaast beschikt het Lokaal Loket over een eigen website. De aanvragen voor individuele Wmo voorzieningen lopen via het loket, waarna de medewerkers van de ISD Bollenstreek de aanvragen in behandeling nemen.

Naast het loket zijn uiteraard nog diverse andere informatie- en adviesfuncties actief binnen de gemeente Noordwijkerhout, zoals bijvoorbeeld het steunpunt mantelzorgondersteuning, slachtofferhulp, het algemeen maatschappelijk werk, vluchtelingenwerk en de bibliotheek.

Cliëntondersteuning

In onderstaande tabel is het bestaande aanbod aan lokale en regionale cliëntondersteuning per doelgroep weergegeven. Sommige doelgroepen overlappen elkaar enigszins.

Doelgroep	Ondersteuningsbehoefte	Aanbieder
Lichamelijke beperking	Zelfredzaamheid, participatie, zingeving, welzijn en zorg	Valent, Thuiszorg Groot Rijnland, Take Good Care en Munnekeweij, MEE
Verstandelijke beperking	Zelfredzaamheid, participatie, zingeving, welzijn en zorg	Het Raamwerk, MEE en Stichting Philadelphia
Chronische) psychische problemen	Zelfredzaamheid, participatie, zingeving, welzijn en zorg	AMW , MEE, GGZ Duin- en Bollenstreek
Psychosociale problemen	Opvoeding, relatie, sociale contacten	AMW en Ouderenadviseur
Mantelzorg	Informatie en advies, bevordering deskundigheid, lotgenotencontact, overbelasting en emotionele druk	Lokaal: Lokaal Loket, Ouderenadviseur Steunpunt Mantelzorg Duin- en Bollenstreek

Doelgroep	Ondersteuningsbehoefte	Aanbieder
Sociaal economische problemen	Werk en inkomen, participatie, wonen, gezondheid en zorg	Schulphulpverlening ISD Bollenstreek, AMW
Meervoudige problematiek	Opvoeding, relatie, werk, inkomen, sociale contacten, huiselijk geweld, wonen, verslaving	AMW, Zorgnetwerkoverleg Meldpunt Zorg en Overlast Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld

Het Lokaal Loket Noordwijkerhout biedt, als we uitgaan van de definitie van het Ministerie, cliëntondersteuning door vraagverheldering en hulp bij het maken van keuzes. Deze twee functies beschouwen wij als taken die per definitie deel uitmaken van adequate informatieverstrekking en advisering. Aan de integrale advisering door het loket behoort standaard een integrale vraagverheldering vooraf te gaan.

Het zorgnetwerkoverleg ten behoeve van mensen met meervoudige, complexe problematiek vraagt wel om een nadere toelichting. Het zorgnetwerkoverleg vindt plaats onder voorzitterschap van de GGD. Aan dit overleg nemen onder meer de ISD Bollenstreek, A.v.P, politie, AMW, GGZ Duin- en Bollenstreek en de gemeente deel. In het overleg worden door diverse partijen gezinnen of personen ingebracht, die kampen met bijvoorbeeld verwaarlozing of drugsproblemen. Vaak is er sprake van een overlastsituatie. In het overleg worden afspraken gemaakt over de door diverse partijen te ondernemen actiepunten en vindt ook terugkoppeling en monitoring plaats van de ondernomen acties. Het overleg heeft bij uitstek een outreachende functie in de zin dat cliënten zich meestal niet zelf aanmelden bij betrokken partijen, maar door anderen worden aangebracht. De coördinator van het Lokaal Loket neemt deel aan het Zorgnetwerkoverleg.

Uit het overzicht van het huidige aanbod van cliëntondersteuning, kan worden geconcludeerd dat er voor alle kwetsbare doelgroepen in Noordwijkerhout cliëntondersteuning beschikbaar is, op lokaal of op regionaal niveau.

3.4 Nieuw beleid

De komende vier jaar staan onderstaande doelstellingen voor het Lokaal Loket Noordwijkerhout centraal:

1. Volledig Wmo-proof maken van het Lokaal Loket Noordwijkerhout door verbreding van het pakket aan voorzieningen waarover het loket informeert en adviseert met voorzieningen op het gebied van mantelzorg, vrijwilligerswerk, opvoedingsondersteuning en geestelijke gezondheidszorg.
2. Digitale Sociale Kaart Zorgwelrijnland van de GGD. Onderzocht gaat worden in hoeverre dit systeem de informatievoorziening van het Lokaal Loket Noordwijkerhout kan optimaliseren.

3. Het opzetten van een klantvolgsysteem zodat er terugkoppeling kan plaatsvinden over de geleverde diensten. Hiervoor is een nieuw registratiesysteem nodig.

Doelstellingen ten aanzien van cliëntondersteuning:

1. Meer bekendheid van het lokale en regionale aanbod van cliëntondersteuning en het aanbod van diensten en voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn, zorg en inkomen door het verbeteren van de afstemming en de samenwerking tussen de aanbieders.

3.5 Actieprogramma

	Prioriteit	Actie	Resultaat	Tijdspad
1.	Uitbreiding diensten Lokaal Loket	Verbreiding met: 1.informatie en advies voor alle inwoners op het gebied van wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning 2.mantelzorg en vrijwilligersondersteuning 3.opvoedingsondersteuning	Wmo-proof	2010
2.	Digitale sociale kaart Zorgwel Rijnland en klantvolgsysteem	Onderzoek naar de mogelijkheden, samen met de ISD gemeenten.	Integraal digitaal informatiesysteem wonen, welzijn, zorg en inkomen, incl.klantvolgsysteem	2009
3.	Cliëntenondersteuning	Afstemming tussen aanbieders van diensten wonen, welzijn, zorg en inkomen	Diensten wonen, welzijn, zorg en inkomen zijn bekend in het loket	2008

3.6 Relatie tot de overige prestatievelden

Informatie, advies en cliëntondersteuning heeft, zoals eerder in dit hoofdstuk al aangegeven, in de eerste plaats nauwe banden met prestatieveld 2. Informatie en advies vormt namelijk een van de vijf functies van het preventieve lokaal jeugdbeleid. De doelgroep jongeren zal op termijn deel uit gaan maken van de doelgroep van het Lokaal Loket o.a. door het opnemen van het Centrum voor Jeugd en Gezin in het Lokaal Loket.

In de tweede plaats is dit prestatieveld sterk verweven met prestatieveld 4 waarin het (onder andere door informatie en advies) gaat om het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers. Voor mantelzorgers en vrijwilligers is het belangrijk dat het aanbod van mogelijkheden van ondersteuning herkenbaar is.

Prestatieveld 4

Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers

4.1 Omschrijving en afbakening

De Wmo zet in op meedoen in de samenleving en op de zelfredzaamheid van de burger. In de toelichting bij de Wmo

is expliciet aangegeven dat zonder de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers, de vraagstukken van onze samenleving met betrekking tot zorg en ondersteuning van mensen met een beperking niet opgelost kunnen worden. Hoewel mantelzorg en vrijwilligerswerk naar inhoud en motivatie van betrokkenen verschilt, zijn deze thema's voor de overzichtelijkheid van het aantal prestatievelden en het feit dat de overeenkomst gelegen is in de inzet voor naasten, in één prestatieveld benoemd. Mantelzorg wordt binnen de Wmo omschreven als 'langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.' Het betreft structurele zorg voor langer dan drie maanden en minimaal acht uur per week.

De landelijke koepelorganisatie Mezzo definieert mantelzorg als volgt: 'Mantelzorg is de onbetaalde zorg die vanuit een persoonlijke band wordt geboden aan chronisch zieken, gehandicapten en zorgbehoevende ouderen, waarbij deze zorg, de gewone zorg van mensen voor elkaar overstijgt in duur, intensiteit of zwaarte.'

Vrijwilligerswerk is 'werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving'. Het georganiseerd verband in de definitie benadrukt een zeker herhalend karakter en duurzaamheid van het werk, maar ook dat het vrijwilligerswerk zich onderscheidt van 'leuke' activiteiten in de vrije tijd. Onverplicht verwijst naar de vrije keuze die men heeft in het wel of niet verrichten van vrijwilligerswerk.

Dit onderdeel van de Wmo heeft betrekking op het gehele (brede) terrein van het vrijwilligerswerk. Hoewel mantelzorg en vrijwilligerswerk samen één prestatieveld vormen, zullen deze twee onderwerpen vanwege de verschillen in deze nota afzonderlijk worden benaderd. Onderstaand zal eerst in gegaan worden op de doelgroep, het aanbod en het nieuwe beleid van de mantelzorg. Vervolgens zal afzonderlijk worden ingegaan op het vrijwilligerswerk.

4.2 Mantelzorg, doelgroep

Uit de gezondheidspeiling 2005 van de GGD Hollands Midden komt naar voren dat in Zuid-Holland Noord 15% van de volwassen bevolking (3.486 geënquêteerden) van 19 tot 64 mantelzorg geeft. In de meeste situaties wordt mantelzorg gegeven door vrouwen in de leeftijd van 50 tot 64 jaar.

4.3 Huidig beleid en aanbod (mantel)zorgondersteuning

Voor de ondersteuning van mantelzorgers is lokaal geen beleid ontwikkeld. Er wordt aangesloten op het regionale aanbod door de stichting Mantelzorgondersteuning Duin- en Bollenstreek.

Zij zijn op werkdagen van 9.00 uur tot 16.30 uur geopend en bieden:

- Informatie, advies en bemiddeling
- Mogelijkheid voor een gesprek
- Contactbijeenkomsten
- Nieuwsbrief
- Gespreksgroepen/trainingen

Volgens het jaarverslag van de stichting Mantelzorgondersteuning Duin- en Bollenstreek 2006 (zie bijlage 5) blijkt dat 88 personen (totaal 99 contacten) uit Noordwijkerhout een beroep hebben gedaan op de stichting Mantelzorgondersteuning.

In Noordwijkerhout kunnen mantelzorgers voor informatie, advies en ondersteuning ook terecht bij het Lokaal Loket in het Gezondheidscentrum. Daarnaast biedt de ouderenadviseur aan mantelzorgers informatie, advies en ondersteuning.

Om mensen te attenderen op het feit dat zij wellicht mantelzorger zijn of dit in de toekomst zouden kunnen worden, is in 2006 het project 'Mantelzorgondersteuning' van het Steunpunt Mantelzorg Duin- en Bollenstreek gestart. Huis-aan-huis zijn folders verspreid waarin uitgelegd wordt wanneer iemand mantelzorger is en welke hulp en ondersteuning een mantelzorger (onder andere) via het Steunpunt Mantelzorg Duin- en Bollenstreek kan ontvangen. Hierop zijn weinig reacties ontvangen en dit project heeft in 2007 een vervolg gekregen met als doel dat mantelzorgers zich in het begrip mantelzorger herkennen en te informeren over de mogelijkheden van ondersteuning.

Noordwijkerhout neemt in 2007 deel aan de basis benchmark Wmo van onderzoeksbureau SGBO. Dit omdat de gemeente verplicht is jaarlijks de Wmo dienstverlening binnen de gemeente te monitoren (benchmarking). Een van de onderdelen van deze benchmark betreft het klanttevredenheidsonderzoek. In dit onderzoek zullen mantelzorgers en vrijwilligers gevraagd worden naar hun tevredenheid ten aanzien van het ondersteuningsaanbod in de gemeente. De uitkomsten van dit onderzoek worden begin 2008 verwacht en zullen inzage geven in de mate waarin het vrijwilligers- en mantelzorgbeleid zich verhoudt tot de overige gemeenten en wat eventuele verbeterpunten zijn.

Landelijke ondersteuning mantelzorgers

Het Rijk heeft besloten mantelzorgers die iemand verzorgen met een indicatie voor extramurale AWBZ zorg op de Dag van de Mantelzorg (10 november) een uitkering te verstrekken van maximaal 250 euro netto. Zo kunnen mensen die door een naaste langdurig verzorgd worden, hun mantelzorger iets extra's geven. De uitkering wordt verzorgd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) levert hiervoor de gegevens aan bij de SVB.

Overige vormen van ondersteuning

1. De Vrijwillige Thuishulp Valent RDB biedt hulp van een vaste vrijwilliger aan iemand met een handicap of chronische ziekte, jong of oud, of aan een zorgende naaste. Het doel ervan is betrokkenen extra mogelijkheden te bieden om mee te doen in de samenleving zoals zij die zelf graag zien. Uitgegaan wordt van de hulpvraag van de cliënt of mantelzorger. Bekeken wordt of een vrijwilliger te vinden is die hulp wil bieden. Uitgangspunt daarbij is de gelijkwaardigheid van hulpvrager en vrijwilliger.
2. Het Steunpunt Vrijwillige Hulp Duin- en Bollenstreek in Katwijk biedt informatie, begeleiding en bemiddeling aan hulpvragers en (aspirant) vrijwilligers. Daarnaast worden platformvergaderingen gehouden voor de uitwisseling van informatie en worden er cursussen aangeboden.
3. De Nationale Vereniging De Zonnebloem zet zich in voor mensen met een lichamelijke beperkingen door ziekte, handicap of leeftijd. Door mogelijkheden te bieden om contacten te leggen en erop uit te trekken, tracht De Zonnebloem een positieve impuls te geven aan hun leven. De Zonnebloem organiseert tevens excursies en evenementen.
4. De Stichting Buddy Netwerk is het werk van vrijwilligers (buddy's) en biedt psychosociale en emotionele steun en begeleiding aan cliënten met een ernstige, chronische en/of levensbedreigende ziekte of aandoening. Het doel is het vergroten van de draagkracht van de cliënt en het behoud van zijn zelfstandigheid en zelfredzaamheid, mede waardoor zijn welzijn en dat van zijn familie en vrienden wordt bevorderd. Buddyzorg werkt vanuit Den Haag voor heel Zuid-Holland Noord.

4.4 Nieuw beleid

De ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers is door de gemeenteraad speerpunt van beleid genoemd. Tijdens de discussieavond Wmo op 27 maart 2007 zijn het ontlasten en ondersteunen van mantelzorgers, respijtzorg, deskundigheidsbevordering en ontmoeting met lotgenoten als aandachtspunten genoemd.

Om inzicht te krijgen in de effectiviteit en efficiëntie van het regionale aanbod mantelzorgondersteuning heeft Holland Rijnland namens de regiogemeenten bij een extern bureau een onderzoek gestart naar de wijze waarop de ondersteuning van de mantelzorg en de (organisatie van) respijtzorg het beste vorm kan worden gegeven in de regio.

Op 28 juni 2007 is het concept onderzoeksrapport verschenen 'Mantelzorgondersteuning in de regio Zuid-Holland Noord' verschenen (zie bijlage 6). Op basis van het onderzoek worden in dit rapport de volgende voorstellen gedaan voor de samenwerking en de financiering

1. volledig individueel (iedere gemeente bepaalt het eigen beleid en de financiering);
2. gedeeltelijk samen (onderling worden afspraken gemaakt over het in stand houden van een deel van het aanbod, dat gezamenlijk wordt gefinancierd)
3. volledig samen met variatie (naast een regionaal basis aanbod kunnen gemeenten maatwerk afnemen. Het geheel wordt gezamenlijk gefinancierd)
4. volledig samen en uniform (het regionale aanbod wordt geheel georganiseerd en gefinancierd)

Uit het bovenstaande kan het volgende worden geconcludeerd:

1. er bestaat een volledig regionaal aanbod mantelzorgondersteuning, waar in de afgelopen jaren op basis van ervaring veel deskundigheid is opgebouwd
2. voor bewoners van Noordwijkerhout en De Zilk kan de afstand van het regionale aanbod (bijvoorbeeld voor individuele ondersteuning en deelname aan cursussen) een belemmering zijn voor deelname
3. het aantal mantelzorgers en de vraag naar diensten ter ondersteuning van mantelzorgers is onbekend
4. het Lokaal Loket is een goede locatie om mantelzorgondersteuning verder te ontwikkelen en aan te bieden

4.5 Actieprogramma

	Prioriteit	Actie	Resultaat	Tijdspad
1.	Onderzoek	Onderzoek naar het lokaal aantal mantelzorgers en de ondersteuning die zij nodig hebben	Het aantal mantelzorgers en de vraag (lokaal) is bekend als basis voor de ontwikkeling van een vraaggericht aanbod	2008
2.	Aanbod mantelzorgondersteuning	Op basis van de resultaten van bovengenoemd onderzoek het ontwikkelen van een passend aanbod	Sluitend aanbod van verschillende vormen van mantelzorgondersteuning.	2010
3.	Regionale samenwerking mantelzorgondersteuning	Afstemming binnen Holland Rijnland van het aanbod	Aanbod van regionale en lokale mantelzorgondersteuning.	2008

4.6 Vrijwilligers

Op het terrein van het vrijwilligerswerk gebeurt veel. Noordwijkerhout kent een rijk verenigingsleven en een hoge mate van vrijwillige inzet. Noordwijkerhout kent ruim 1.500 vrijwilligers. Deze vrijwilligers zijn o.a. actief bij sportverenigingen (de voetbal, tennisclub enz.) de Oranjevereniging, Feestcommissies, de zorg (Het Raamwerk, Munnekewij, Valent, Puyckendam, GGZ Rivierduinen), de kerken, de ouderenbonden, de scouting, het jeugdwerk, enz. Kortom, teveel om op te noemen. Zonder de inzet van de vele vrijwilligers kunnen veel activiteiten niet plaatsvinden. Vrijwilligerswerk hoeft niet altijd in georganiseerd verband plaats te vinden. De betrokken buurtbewoner die af en toe bij een medebuurtbewoner koffie gaat drinken of die helpt met huiswerk of het invullen van formulieren, is ook een vrijwilliger zonder wiens inzet de kwaliteit van het samenleven van mensen minder zou zijn. Uiteindelijk bepalen vrijwilligers de mate van de leefbaarheid en de sociale samenhang van het dorp.

4.7 Huidig beleid

Regionaal beleid

Holland Rijnland onderzoekt maatschappelijke activering van de burger. Medio 2007 is op het gebied van maatschappelijke activering van de burger dit onderzoek gestart met als resultaat praktische adviezen over de inzet van instrumenten waarmee gemeenten de maatschappelijke inzet van burgers op het terrein van onder andere vrijwilligerswerk kunnen vergroten en versterken. De centrale vraag hierbij is: 'welke factoren hebben invloed op de bereidheid van inwoners van het gebied Holland Rijnland om zich in te zetten voor (vrijwilligers)taken en hoe kan deze bereidheid positief worden beïnvloed?' De aandacht gaat hierbij uit naar de volgende groepen:

- jongeren (16-20 jaar)
- twintigers (20-30 jaar)
- dertigers/veertigers (30-45 jaar)
- veertigers/65 jarigen (45-65 jaar)
- ouderen (65 plussers)
- allochtonen

De uitkomsten van dit onderzoek worden begin 2008 verwacht en zullen betrokken worden bij de opstelling van het vrijwilligersbeleid voor Noordwijkerhout.

Lokaal beleid

- Om de waardering vanuit de gemeente te tonen voor de inzet van vrijwilligers kiest Noordwijkerhout sinds 2003 jaarlijks de vrijwilliger van het jaar. Hierbij staat een bepaald thema centraal en vrijwilligersorganisaties dragen in dat kader kandidaten voor. Kandidaten

die zich jarenlang als vrijwilligers hebben ingezet. Tijdens de nieuwjaarsreceptie wordt hij/zij extra in het zonnetje gezet.

- Bij de toekenning van subsidie, wordt overeenkomstig artikel 11 van de subsidieverordening de mate getoetst, waarin organisaties een actief vrijwilligersbeleid voeren. Hierbij wordt erop gelet of de vrijwilligers verzekerd zijn en er aan begeleiding en deskundigheidsbevordering wordt gedaan.
- De ISD Bollenstreek hanteert in het kader van de Wsw een zogenaamd sporenmodel. Cliënten die een bijstandsuitkering aanvragen worden, afhankelijk van hun perspectief (mogelijkheden en kwaliteiten), geplaatst in een bepaald spoor. Voor de categorie cliënten voor wie werk geen perspectief meer is (spoor 3), streeft de ISD Bollenstreek naar een situatie die de maatschappelijke participatie van deze cliënten bevordert. Binnen deze doelgroep kan een onderscheid gemaakt worden tussen cliënten die door kunnen stromen naar een baan binnen de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en cliënten waarvoor doorstromen binnen de Wsw niet mogelijk is. Deze laatste groep heeft over het algemeen dusdanige medische dan wel psychische belemmeringen dat verwacht mag worden dat, hoewel dit niet het streven is, zij blijvend zijn aangewezen op een bijstandsuitkering. Voor deze cliënten wordt een zorgpakket samengesteld waar deelname aan vrijwilligerswerk (met behoud van uitkering) onderdeel van uit kan maken. Vrijwilligerswerk activeert de cliënt en geschiedt doorgaans bij maatschappelijke organisaties, omdat daar de uitstroom naar regulier werk veelal niet gerealiseerd wordt. Met deze vorm van werkstage zijn tot op heden goede resultaten bereikt (zowel voor de cliënt als voor de maatschappelijke organisaties).

4.8 Nieuw beleid

In de Wmo discussiebijeenkomst van 27 maart 2007 hebben de aanwezigen het volgende aangegeven met betrekking tot het vrijwilligersbeleid:

- de rol van de gemeente ten aanzien van vrijwilligerswerk is: coördinerend, stimulerend, ondersteunend, waarderend en organisaties bij elkaar weet te brengen voor afstemming;
- een lokale vrijwilligersvacaturebank waar vraag en aanbod van vrijwilligers(werk) bekend is, vrijwilligers alle benodigde informatie kunnen verkrijgen en de plaats is waar ideeën en leemtes bij elkaar worden gebracht en geregistreerd
- de benodigde financiële middelen voor vrijwilligerswerk beschikbaar stelt

4.9 Actieprogramma

	Prioriteit	Actie	Resultaat	Tijdspad
1	Onderzoek naar de vraag en ondersteuning van vrijwilligers en organisaties	Onderzoek, z.n. aanvullend aan het onderzoek van de SGBO, om inzicht te krijgen naar wat vrijwilligers nodig hebben om enthousiast inzet als vrijwilliger te kunnen blijven leveren	Uitgangspunten voor de ontwikkeling van vrijwilligersbeleid	2008
2.	Vacaturebank	In overleg met betrokken organisaties, opzetten van een vacaturebank	Een vrijwilliger vacaturebank in het Lokaal Loket om vraag en aanbod in kaart te brengen en tot elkaar te brengen	2009
3.	Regie	Coördineren, stimuleren en ondersteunen van de inzet van vrijwilligers en afstemmen met organisaties	Handhaven van het huidige vrijwilligersbestand	2009

4.10 Relatie tot de overige prestatievelden

De vrijwillige inzet van burgers vormt een onmisbaar onderdeel van de Wmo, de civil society. Vrijwillige inzet is bij uitstek het middel voor burgers om verantwoordelijkheid te nemen en om niet alles van een ander of de overheid te verwachten. Met vrijwillige inzet is de burger niet slechts consument van publieke diensten, maar levert zelf actief een bijdrage aan de sociale samenhang en de leefbaarheid van het dorp (prestatieveld 1). Zij geven niet alleen vorm aan 'meedoen', maar dragen ook bij aan het 'meedoen' van kwetsbare groepen (prestatieveld 5).

Prestatieveld 4 kent echter nog meer dwarsverbanden, zoals met prestatieveld 2 door het stimuleren van jongeren voor vrijwilligerswerk. Verder is dit prestatieveld verweven met de informatie- en adviesfunctie binnen prestatieveld 3. Door het geven van informatie en advies kunnen mantelzorgers worden ondersteund bij de uitvoering van hun werkzaamheden en indien noodzakelijk, worden doorverwezen naar specifieke voorzieningen.

Prestatieveld 5

Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijke verkeer

5.1. Omschrijving en afbakening

Voluit gaat het hier om het bevorderen van deelname aan het maatschappelijke verkeer en over het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer kan worden bereikt met een breed scala aan maatregelen. Grofweg kunnen vier factoren worden aangeduid die deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking kunnen bevorderen:

1. toegankelijkheid en bruikbaarheid van woningen, woonomgeving, openbare ruimten en openbaar vervoer (prestatievelden 1, 5 en 6)
2. toegankelijkheid en bruikbaarheid van collectieve voorzieningen en deelname mogelijkheden aan activiteiten (prestatieveld 5)
3. specifieke voorzieningen en activiteiten op maat (prestatieveld 5)
4. individuele voorzieningen (prestatieveld 6)

Van belang is een samenhangend beleid op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, wonen en welzijn én op aanpalende terreinen, waarbij in prestatieveld 5 de nadruk wordt gelegd op bovengenoemde punten 2 en 3.

Maatschappelijke participatie heeft niet alleen een wettelijk kader in de Wmo, maar ook in de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet inburgering (Wi).

Het gaat hier om "inclusief" beleid waar bij het treffen van collectieve voorzieningen rekening gehouden wordt met de bereikbaarheid en bruikbaarheid daarvan voor alle burgers, dus ook die met beperkingen. Dit is een nog betrekkelijk nieuwe benadering, die lang niet altijd vanzelfsprekend zo gehanteerd wordt.

5.2. Huidig beleid

Regionaal beleid

In de prestatieafspraken wonen, zorg en welzijn is een eerste aanzet gegeven voor de ontwikkeling van dit beleid op regionaal niveau voor de jaren 2007 - 2020. Het doel van de afspraken is dat de regio Zuid-Holland Noord een goed leefklimaat wil bieden aan haar (toekomstige) burgers. Iedereen, ongeacht leeftijd of gezondheidskenmerken, moet comfortabel kunnen wonen en leven. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar de doelgroepen ouderen, mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking en mensen met een psychosociale of psychiatrische handicap.

Begin 2007 zijn de prestatieafspraken gemaakt door een convenant te sluiten tussen de aanbieders, vragers en de gemeenten van de regio. De belangrijkste prestaties die men wil bereiken zijn:

- wonen: in een betaalbare en indien nodig aangepaste woning in een omgeving waarin voldoende voorzieningen op het gebied van zorg, welzijn en dagelijkse behoeften aanwezig zijn en zorg aan huis kan worden geleverd
- (actief) deel uitmaken van sociale verbanden, zodat de sociale behoeften van mensen worden vervuld en bovendien isolement wordt voorkomen of doorbroken
- eigen regie: zelfstandig keuzen kunnen maken bij de invulling van het dagelijks leven, de manier waarop gewoond wordt en de vorm waarin men zorg- en welzijnsdiensten krijgt

Lokaal beleid

De reikwijdte van dit prestatieveld is breed: bibliotheekwerk, sport en sportieve recreatie, kunst en cultuur, maatschappelijke dienstverlening, kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Grofweg vallen hier alle collectieve voorzieningen onder, met name organisaties en verenigingen waar de gemeente subsidie aan verstrekt (zie ook de subsidienota) Daarnaast zijn in Noord-wijkerhout ook organisaties en verenigingen actief met een zelfstandig aanbod (zonder subsidie) Beleidsmatig heeft het lokaal ouderenbeleid veel raakvlakken met dit prestatieveld. Dit beleid is gericht op kwetsbare personen, met als doel zo lang mogelijk de regie te kunnen houden. Dus zelfstandig te zijn en te blijven. Het beleid is vastgelegd in de nota lokaal ouderenbeleid 2003 – 2007 ‘Samen werken aan ouderenbeleid’. Deze nota zal begin 2008 worden geëvalueerd en herzien.

In Noordwijkerhout worden de volgende diensten met subsidie geboden aan ouderen:

- Groepsmaaltijden
- Maaltijd aan huis
- Alarmering
- Bewegingsactiviteiten
- Ontmoetingsactiviteiten
- Activiteiten voor kwetsbare ouderen
- Collectief vervoer – regio taxi

Aanvullend hieraan organiseren de ouderenbonden Noordwijkerhout en De Zilk ontmoetings- en voorlichtingsactiviteiten. De ouderenadviseurs van de ouderenbonden geven informatie, advies en ondersteuning. De kosten van de activiteiten worden door de deelnemers betaald. De ouderenbonden ontvangen een waarderingssubsidie van de gemeente per lid.

In het Lokaal Loket Noordwijkerhout kunnen ouderen geholpen worden bij vragen over wonen, welzijn, zorg en inkomen. De ouderenadviseur verstrekt ouderen en mensen met een functiebeperking informatie en advies bij meervoudige, complexe vragen.

In het Gezondheidscentrum is het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) gevestigd. Het AMW richt zich op het vergroten van de zelfstandigheid en het benutten van de eigen mogelijkheden van cliënten bij het oplossen van hun problemen. De mogelijkheden en omstandigheden van de cliënt zijn uitgangspunt voor de hulpverlening. De hulpvraag en de mogelijkheden van de cliënt bepalen de methodische mogelijkheden bij de hulpverlening. Het AMW is een laagdrempelige voorziening waar iedereen terecht kan, zonder tussenkomst van bijvoorbeeld de huisarts. Het AMW biedt naast individuele hulpverlening thematische voorlichtingsbijeenkomsten en cursussen (bijvoorbeeld assertiviteitscursussen, communicatietraining, leren omgaan met spanning, de kunst van het ouder worden, enz.).

5.3 Nieuw beleid

Het uitgangspunt voor het nieuwe beleid is:

- het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van kwetsbare groepen
- het optimaliseren van het aanbod aan ondersteuning
- het vergroten van de samenhang in de aanpak van de problematiek van verschillende doelgroepen
- de gewenste ondersteuning zal zoveel mogelijk in de eigen woonomgeving worden geboden

Op dit moment zijn de activiteiten in het kader van maatschappelijke participatie voornamelijk gericht op ouderen, maar deze activiteiten zullen de komende jaren worden uitgebreid naar andere kwetsbare groepen, zoals mensen met psychosociale of psychische problemen. Ook zal worden onderzocht in hoeverre werklozen kunnen worden geactiveerd door het verrichten van taken op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning.

Op 25 april 2007 heeft de gemeente in samenwerking met de GGD Hollands Midden en de GGZ Duin- en Bollenstreek een bijeenkomst georganiseerd met als doel na te gaan in hoeverre eenzaamheid en depressie in de dagelijks praktijk worden herkend. Hiervan is een rapport opgesteld (bijlage 7) met als doel de signalen vanuit het veld de komende jaren om te zetten in beleid met als doel eenzaamheid en depressies onder ouderen te verminderen. Uit het rapport blijkt dat ongeveer 700 ouderen in Noordwijkerhout matig eenzaam zijn. Eenderde van de eenzame ouderen heeft een matig risico op een angststoornis, waarvan 4% met een hoog risico en 4% heeft aan suïcide gedacht. Er blijkt ook een overeenkomst te zijn in de risicofactoren van depressie en eenzaamheid: eenzaamheid is risicofactor voor depressie, depressie is een risico voor eenzaamheid. In de bijeenkomst van 25 april 2007 zijn deze alarmerende cijfers bevestigd

door vrijwilligers en professionals die hiermee dagelijks in aanraking komen. Dit is de reden om dit punt als prioriteit op te nemen voor de komende vier jaar.

5.4 Actieprogramma

	Prioriteit	Actie	Resultaat	Tijdspad
1	Prestatieafspraken, regionaal 2007-2020	In regionaal verband ontwikkelen en opnemen in de lokale beleidsontwikkeling	Uitvoering van de regionale prestatieafspraken	2008 - 2011
2.	Lokaal ouderenbeleid	Ontwikkeling beleidsnota, met o.a. de volgende punten: - uitbreiding van collectieve voorzieningen, voorliggend op de professionele ondersteuning (zie ook prestatieveld 6) - aanbod van voorzieningen in de woonomgeving (zie ook prestatieveld 1) - doelgroep verleggen naar kwetsbare burgers	Afstemming van het ouderenbeleid op de Wmo	2008
3.	Eenzaamheid en depressie onder ouderen	Activiteiten ontwikkelen i.h.k. van preventie en bewustwording	Sociale activering	2008 - 2011

5.5 Relatie tot overige prestatievelden

Dit prestatieveld is vanwege het collectieve karakter van de voorzieningen nauw verwant met het bevorderen van de sociale samenhang en de leefbaarheid van prestatieveld 1. Voor het geven van informatie over het aanbod van voorzieningen is het Lokaal Loket een belangrijk onderdeel (prestatieveld 3). Daarnaast is de inzet van vrijwilligers van groot belang om de voorzieningen te kunnen bieden. Tevens is er een nauwe relatie met de individuele voorzieningen van prestatieveld 6, omdat een doelmatige en doeltreffende uitvoering van het compensatiebeginsel collectieve voorzieningen kan worden aangemerkt als voorliggend ten opzichte van een individuele voorziening.

Prestatieveld 6

Het verlenen van (individuele) voorzieningen

6.1 Omschrijving en afbakening

Prestatieveld 6 beschrijft het onderdeel van maatschappelijke ondersteuning dat zich richt op individuele mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Het gaat hier om individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aanpast. Dat individuele gebruikskarakter van de voorziening betekent niet dat de gemeente het verlenen van die voorziening niet op collectieve wijze kan vorm geven. Of men 'toegang' heeft tot een dergelijke voorziening hangt echter wel altijd af van de individuele kenmerken van de persoon met een beperking. De individuele voorzieningen betreffen in dit geval de voormalige Wvg voorzieningen en de vanuit de AWBZ overgekomen hulp bij het huishouden. Het 'compensatiebeginsel' speelt een belangrijke rol in dit prestatieveld. 'De zorgplicht' die de gemeente onder de Wvg had, waarbij de wetgever de gemeente opdracht gaf specifiek benoemde voorzieningen te verstrekken, is onder de Wmo dus vervangen door een 'compensatieplicht'. Het compensatiebeginsel komt voort uit het decentraliserende karakter van de Wmo. In tegenstelling tot de Wvg is, hoewel de Wvg en de Wmo dezelfde doelstelling hebben, namelijk het verminderen c.q. opheffen van beperkingen, met het compensatiebeginsel in de Wmo alleen de einddoelstelling vastgelegd. De gemeente mag, afgestemd op de lokale situatie, eigen beleid ontwikkelen om deze doelstelling te bereiken en zelf bepalen welke voorzieningen hiervoor worden ingezet.

Noordwijkerhout neemt deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Bollenstreek, samen met Hillegom, Lisse, Teylingen en per 1 januari 2008 ook Noordwijk. Deze gemeenten hebben in artikel 7 van de Gemeenschappelijke Regeling vastgelegd dat de verstrekking van individuele voorzieningen in het kader van de Wmo wordt uitgevoerd door de ISD Bollenstreek (voorheen ook al het uitvoeringsorgaan van de Wvg).

6.2 Huidig beleid

In september 2006 heeft de gemeenteraad de 'Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007' vastgesteld. Uitgangspunt bij het opstellen van deze Verordening was de uitspraak van de gemeenteraad om in ieder geval de eerstkomende twee jaar na inwerkingtreding van de Wmo zoveel mogelijk te streven naar handhaving van het voormalige Wvg- en AWBZ beleid. Dit uitgangspunt geldt overigens voor alle bij de ISD Bollenstreek aangesloten gemeenten.

Om tot de nieuwe Wmo verordening te komen is de tot 1 januari 2007 geldende `Verordening voorzieningen gehandicapten ISD Bollenstreek 2005´ naast de modelverordening van de VNG gelegd, om te bezien of de modelverordening geen beperkende werkingen ten aanzien van het lokale Wvg beleid had. Op een aantal punten is in de `Verordening maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007´ derhalve van de landelijke modelverordening afgeweken, omdat het volgen van de modelverordening zou leiden tot een verarming ten aanzien van het voormalige Wvg beleid.

De Verordening is een kaderdocument waarin alleen de hoofdlijnen van het recht op de individuele Wmo voorzieningen zijn vastgelegd. Deze hoofdlijnen zijn verder uitgewerkt in enerzijds het `Verstrekkingenbeleid maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007´ en anderzijds in het `Besluit financiële bijdragen maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007´. In het Verstrekkingenbeleid zijn de nadere beleids- en uitvoeringsregels uitgewerkt. In het Besluit zijn alle bedragen vastgelegd die op de Wmo voorzieningen van toepassing zijn. Het bestaand aanbod maatschappelijke ondersteuning is beschreven in bijlage 8.

6.3 Nieuw beleid

Zoals gezegd is het uitgangspunt bij de invulling van prestatieveld 6 geweest om, in ieder geval de eerste twee jaar na inwerkingtreding van de Wmo, het voormalige beleid zoveel mogelijk te handhaven. Het gemeentelijke Wvg beleid is daarom waar mogelijk geïntegreerd in het Wmo beleid. Omdat de Wmo ook nieuwe begrippen en bepalingen introduceerde heeft dit ten aanzien van het voormalige Wvg beleid wel geleid tot nieuwe beleidsaspecten. Ondanks dat ook ten aanzien van hulp bij het huishouden het standpunt is ingenomen het AWBZ beleid zoveel mogelijk te handhaven, heeft dit voor de gemeente ook geleid tot nieuw beleid: het betreft hier immers een taak die nieuw is voor de gemeenten. In bijlage 7 wordt naast het aanbod beschreven op welke wijze de gemeente vanaf 1 januari 2007 uitvoering geeft aan de nieuwe taken: de inkoop van hulp bij het huishouden, de toegang tot de hulp bij het huishouden, het Persoonsgebondenbudget (PGB) en de ondersteuning van de PGB houder.

Medio 2008 zal er een evaluatie plaats vinden met betrekking tot de uitwerking van de `Verordening maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek´ in de praktijk. Hier zullen uiteraard ook het `Verstrekkingenbeleid maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek´ en het `Besluit financiële bijdragen maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek´ bij betrokken worden.

In de evaluatie zullen in ieder geval onderstaande onderwerpen meegenomen worden:

- de indicatiecriteria voor de toegang tot de hulp bij het huishouden
- de hoogte van het PGB voor de individuele voorzieningen

- de eigen bijdrageregeling voor de hulp bij het huishouden (en in dit kader de eventuele invoering van een eigen bijdrage voor de voormalige Wvg voorzieningen)
- de mogelijkheden tot het opzetten van algemene voorzieningen
- de klanttevredenheid (zie ook pag.52)

De uitkomsten van deze beleidsevaluatie zijn mede bepalend voor de vraag of de contracten met de zorgaanbieders voor de levering van de hulp bij het huishouden met een jaar verlengd zullen worden of dat er een nieuwe aanbesteding plaats zal moeten gaan vinden.

6.4 Actieprogramma

	Prioriteit	Actie	Resultaat	Tijdspad
1.	Individuele verstrekkingen	Uitvoering van de verordening	Uitvoering wettelijke taak	2008-2011
2.	Evaluatie	Evaluëren op basis van de in 6.3 genoemde punten en de uitkomsten van het benchmark cliënttevredenheids-onderzoek 2007	Basis voor verdere beleidskeuzes	2008
3.	Nota ouderenbeleid	Inventarisatie van de nodige collectieve voorzieningen om aanspraak op individuele voorzieningen te verminderen	Opnemen als prioriteit in de nota lokaal ouderenbeleid	2008
4.	Regionale samenwerking	Samenwerking en afstemming binnen Holland Rijnland	Gezamenlijk afsluiten van contracten en afstemming van het lokale aanbod	2008 - 2011

6.5 Relatie tot overige prestatievelden

Vanuit prestatieveld 6 liggen er diverse dwarsverbanden met andere prestatievelden van de wet. In de eerste plaats zal er, om tegemoet te komen aan de toenemende behoefte aan zorg, een zwaarder beroep gedaan moeten worden op mantelzorgers en vrijwilligers. In de tweede plaats is de gemeente gehouden om cliënten te informeren, te adviseren en te ondersteunen bij hun zoektocht naar het vinden van voorzieningen om hun beperking(en) (gedeeltelijk) op te lossen. Hiermee geeft de gemeente invulling aan haar informatie- en adviesfunctie neergelegd in prestatieveld 3. Voldoende aanbod van collectieve voorzieningen (prestatieveld 5) vermindert de aanspraak op individuele voorzieningen vanuit het compensatiebeginsel.

Prestatievelden 7, 8 en 9

De prestatievelden 7, 8 en 9 zijn gericht op verschillende groepen in de samenleving die buiten de boot dreigen te vallen door bijvoorbeeld eenzaamheid, schulden, depressie, verslaving, huiselijk geweld of dakloosheid. Het doel van deze prestatievelden is om participatie van kwetsbare groepen mogelijk te maken. De zorg onder deze drie prestatievelden wordt ook wel maatschappelijke zorg genoemd. Een groot deel van de maatschappelijke opvang en de zorg heeft de gemeente Leiden als centrumgemeente op zich genomen. Zij biedt voor de gemeenten in Zuid-Holland Noord opvang en gespecialiseerde zorg en ziet het daarnaast als haar taak om samen met de regiogemeenten in een sluitend aanbod te voorzien. Aansluitend en aanvullend hierop ontwikkelen gemeenten lokaal preventief beleid en dragen op deze manier bij aan maatschappelijk herstel.

Onderstaand volgt per prestatieveld de omschrijving en de afbakening. Vervolgens worden de doelgroepen, de risicogroepen en de risicofactoren, het regionale en het lokale aanbod genoemd.

Prestatieveld 7:

Maatschappelijke opvang, advies en steunpunt huiselijk geweld

7.1 Omschrijving en afbakening

Onder maatschappelijke opvang vallen alle activiteiten gericht op het “tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan dak- en thuislozen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving”.

Huiselijk geweld is qua omvang het grootste en ernstigste geweldsprobleem in onze samenleving. Onder huiselijk geweld verstaan we alle vormen van geweld die zich binnen relaties afspeelt: fysiek, geestelijk en seksueel geweld, stalking, vernedering, schending van rechten of financiële uitbuiting.

7.2 Doelgroep

De doelgroep voor maatschappelijke opvang bestaat uit:

1. mensen die op straat leven (feitelijk dakloos), soms gaat het om een acute situatie, maar meestal is men lang dakloos
2. mensen die tijdelijk in een instelling, opvangvoorziening of detentie verblijven, maar geen huis hebben om in te wonen (residentieel dakloos)
3. mensen die vanwege problematische schulden uit huis gezet dreigen te worden (dreigend dakloos)

De oorzaken voor dakloosheid zijn vaak divers:

- Relatieproblemen/ huiselijk geweld
- Schulden

- Psychiatrie/verslaving/verstandelijke handicap
- Huisuitzetting/ontslag uit een instelling waarbij geen huis beschikbaar is
- Soms is het ook niet te voorzien, zoals het faillissement van een verhuurder

In de regio Zuid-Holland Noord gaat het om 500 feitelijke daklozen, van wie 75% langer dan een jaar op straat woont. Na ongeveer acht maanden is men zo gewend aan het straatleven dat het moeilijk is om terug te keren naar een gewone woning.

Ongeveer een even grote groep heeft problemen om na ontslag uit een instelling of uit detentie op tijd geschikte woonruimte te vinden. Het gaat dan niet alleen om de beschikbaarheid van geschikte woonruimte, maar ook om de benodigde zorgbegeleiding.

Huiselijk geweld komt voor in alle lagen en culturen van de bevolking en het treft niet alleen vrouwen en kinderen, maar ook mannen en ouderen. Op grond van landelijk onderzoek (Intomart 1997) is 45% van de bevolking ooit slachtoffer geworden van huiselijk geweld. 80%. Daarvan wordt gepleegd door mannen. Jaarlijks komen 100 volwassenen en 50 kinderen om door geweld in huis.

Uit de gezondheidspeiling 2005 van de GGD Hollands-Midden blijkt dat in 2005 2,4% van de respondenten (81 respondenten) in Zuid-Holland Noord slachtoffer is geweest van huiselijk geweld. Er is weinig verschil tussen mannen en vrouwen, behalve dat het bij vrouwen vaker om lichamelijke geweld gaat dan bij mannen (22% versus 6%).

Het aantal aangiften met betrekking tot huiselijk geweld bij de politie was in Zuid-Holland Noord in 2006 in totaal 716. Onderverdeeld naar gemeenten ging het om 17 personen in Noordwijkerhout, (Lisse 23 en Hillegom 20). Als je ervan uitgaat dat slechts 6% aangifte doet (een aanname gebaseerd op het Intomart onderzoek) ging het in onze regio om 11.933 gevallen van huiselijk geweld in totaal, d.w.z. ongeveer 2,3% van de inwoners van Zuid-Holland Noord. Dit komt in de richting van het percentage dat uitkomst was van de GGD gezondheidspeiling 2005.

7.3 Bestaand aanbod maatschappelijke opvang

- dag- en nachtopvang
- crisisopvang
- sociaal pension
- Exodus
- woonbegeleiding
- inloopvoorziening in Leiden, Katwijk (de Brug) en Alphen (Open Venster)
- Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld

Prestatieveld 8: De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

7.4 Omschrijving en afbakening

Onder de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) vallen activiteiten gericht op:

- het signaleren en bestrijden van risicofactoren
- het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen
- het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis
- zorgen voor afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de OGGZ

Deze taken waren voorheen ondergebracht in de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) en vallen vanaf 1 januari 2007 onder de Wmo.

De WCPV kent nu nog de volgende twee taken:

1. Het bieden van psychosociale hulp
2. Informatieverzameling over de gezondheidstoestand van de bevolking.

Deze twee taken zijn, samen met de overige WCPV taken, ondergebracht in de nota Lokaal Volksgezondheidsbeleid Noordwijkerhout 2008 – 2011.

7.5 Doelgroep

De OGGZ doelgroep is heterogeen. Het gaat om sociaal kwetsbare mensen die⁴:

- niet of onvoldoende in staat zijn om in de eigen bestaansvoorwaarden te voorzien.
Bijvoorbeeld: een dak boven het hoofd, voedsel, inkomen, sociale contacten en zelfverzorging
- meerdere problemen tegelijkertijd hebben. Bijvoorbeeld sociaal isolement, verwaarlozing, vervuiling van de woning, overlast, schulden, psychische- en verslavingsproblemen.
- vanuit het perspectief van professionele hulpverleners niet de zorg krijgen die zij nodig hebben om zich in de samenleving te handhaven
- Geen hulpvraag stellen waar de reguliere hulpverlening een antwoord op heeft. Familie, burens en omstanders vragen meestal om hulp

Het is lastig om deze doelgroep exact in beeld te krijgen, maar wanneer men landelijke onderzoeken naast elkaar legt, schat men in dat ca. 0,7% van de bevolking onder OGGZ valt. In de regio Zuid-Holland Noord gaat het dan om ca. 3500 mensen. Een deel van de doelgroep (ca.10%) is zichtbaar vanwege overlast, maar het grootste deel kent zogeheten 'stille problematiek'.

Risicogroepen binnen de OGGZ doelgroep kunnen onder meer zijn:

- Groepen met lage opleiding en weinig inkomen (lage SES)
 - Vroegtijdig schoolverlaters
 - Eén ouder gezinnen met een uitkering

⁴ Naar J. Wolf, Handreiking OGGZ in de Wmo, VNG/VWS: Den Haag, november 2006.

- Multiprobleem gezinnen
- Mensen met psychiatrische of verslavingsproblematiek
- Mensen met een chronische ziekte of verstandelijke handicap
- Ex-gedetineerden en veelplegers

7.6 Bestaand aanbod

Het regionale aanbod voor OGGZ bestaat uit:

- Meldpunt Zorg en Overlast
- Breed Bemoeizorg project
- Platform OGGZ

Het lokale aanbod bestaat uit:

- Zorgnetwerk
- Signaleringsoverleg
- Zorg- en adviesteams
- Algemeen Maatschappelijk Werk

Prestatieveld 9: ambulante verslavingszorg

7.7 Omschrijving en afbakening

Onder de ambulante verslavingszorg vallen activiteiten gericht op: “Maatschappelijke zorg voor verslaafden en preventie van verslavingsproblemen, met inbegrip van activiteiten ter bestrijding van overlast door verslaving.”

7.8 Doelgroep

1. (ex) verslaafden,
2. hun directe omgeving en
3. jeugd/jongeren in het algemeen

Met name de groep alcoholverslaafden is sterk toegenomen, ook onder jongeren. Het aantal excessieve drinkers in de regio is in vijf jaar toegenomen van 12% naar 18%. Anderzijds bereikt *de verslavingszorg in de regio maar 5% van de doelgroep.*

In 2006 heeft de GGD Hollands Midden onderzoek gedaan naar sociaal kwetsbare groepen⁵ voor de regio Zuid-Holland Noord als nulmeting. Dit onderzoek zal elke twee jaar worden herhaald. In het onderzoek is aandacht besteed aan de risicogroepen en risicofactoren voor de prestatievelden maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg.

Het onderzoek is onderverdeeld naar indicatoren voor

1. preventie en signalering
2. zorg en opvang
3. activering en reïntegratie

De belangrijkste trends en conclusies uit het onderzoek treft u hieronder aan.

⁵ Monitor Maatschappelijke Opvang, OGGZ en Verslavingszorg. GGD Hollands Midden, april 2007 (www.ggdhm.nl)

Preventie

- ❖ het aantal personen dat excessief alcohol drinkt (20-30 glazen of meer per week) is sterk toegenomen, zowel onder jongeren als volwassenen.
- ❖ Steeds meer mensen hebben moeite om rond te komen en steeds meer mensen hebben schulden.
- ❖ Bijna de helft van de uitkeringsgerechtigden (WW, WAO of WWB) kampt met problemen. Zij zijn óf ernstig depressief óf drinken zeer excessief alcohol óf hebben problematische schulden.

Signalering

- ❖ Het aantal overlastmeldingen bij de politie vanwege dronkenschap is toegenomen.
- ❖ Er is meer aandacht voor meldingen en aangiften van huiselijk geweld bij de politie. Naar schatting is in 2005 ongeveer 9% van alle huiselijk geweldincidenten in de regio aangegeven.
- ❖ Het aantal meldingen bij het regionale Meldpunt Zorg en Overlast neemt toe. Het gaat vaak om een combinatie van psychiatrie, verslaving en financiële problemen.
- ❖ De belangstelling voor de open spreekuren van Parnassia in Leiden, Alphen aan den Rijn en Lisse groeit.
- ❖ De vraag naar crisishulpverlening van GGZ Rivierduinen groeit.
- ❖ De crisisopvang van acuut daklozen door De Binnenvest raakt verstopt. De verblijfsduur wordt langer en de uitstroom stagneert bij gebrek aan woonruimte voor deze groep.

Zorg en opvang

- ❖ Het aantal cliënten dat een intensieve vorm van zorg krijgt is toegenomen. Dit geldt voor Het Breed Bemoeizorgproject van het regionale Meldpunt Zorg en Overlast, het case management van GGZ Rivierduinen en het Mobiele Team vande Breijder verslavingszorg.
- ❖ Het aantal cliënten bij Parnassia verslavingszorg met als primair verslavend middel alcohol, cocaïne of cannabis is sterk toegenomen. Het bereik door de verslavingszorg van de zeer excessieve drinkers in de bevolking is ongeveer 5%.

Activering en begeleid wonen

- ❖ Er zijn vier locaties in de regio voor dagactiviteiten van GGZ Rivierduinen voor (ex)psychiatrische patiënten. In Leiden, Alphen aan den Rijn, Oegstgeest en Noordwijkerhout. Ongeveer 1500 mensen maken hier gebruik van.
- ❖ De Zaak, een dagactiviteitsvoorziening voor verslaafden in Leiden, krijgt steeds meer bezoekers.
- ❖ Het aantal personen dat zelfstandig woont met woonbegeleiding neemt toe. Zowel de woonbegeleiding vanuit De Binnenvest als GGZ Rivierduinen.

- ❖ Het percentage bewoners van het Exodushuis voor ex-gedetineerden dat succesvol uitstroomt is iets toegenomen en is in 2005 bijna 60%.

7.9 Bestaand aanbod

Het regionale aanbod voor verslavingszorg bestaat uit:

Preventie:

- Voorlichting & opleiding gericht op hele bevolking ZHN en
- Voorlichting en opleiding gericht op intermediairs

Zorg:

- Voorlichting, begeleiding, toeleiding en behandeling verslaafden op diverse plekken in de regio (Breijder Verslavinszorg en De Brug (Katwijk)
- Methadonprogramma (Katwijk, Leiden, Alphen)Behandeleenheid medische heroïne (per 2008)

Maatschappelijk herstel:

- De Zaak,
- platform Cocon (Katwijk),
- De Brug,
- woonbegeleiding

7.10 Samenhangen tussen de beleidsvelden

Gezien de overlap en de samenhang tussen de prestatievelden 7, 8 en 9 wordt het aanbod van de regionale en de lokale voorzieningen van de prestatievelden gezamenlijk genoemd, gevolgd door het huidige beleid en het nieuwe beleid, de indicatoren, de actielijst en de financiering.

Het aanbod van regionale en lokale voorzieningen

Maatschappelijke opvang en verslavingsvoorzieningen die tevens een relatie hebben met veiligheid

Voorziening	Aard	Openings-tijden	Opmerkingen
Dienstencentrum Binnenvest, <i>Oude Rijn 44</i>	Inloopvoorziening/dagopvang voor dak- en thuislozen in Leiden. Biedt mogelijkheid voor douche, koffie en het wassen van kleding. Vormt tevens een vindplaats voor hulpverlening door GGD, GGZ, maatschappelijk werk en verslavingszorg (Parnassia) en postadres voor de verschillende bezoekers	Werkdagen van 11.00-16.00 uur Regionaal	Ongeveer 100-125 personen per dag. Gemiddeld 400 mensen maken gebruik van het dienstencentrum als briefadres. Het betreft mensen die dakloos zijn, maar ook mensen die (al dan niet tijdelijk) van adres naar adres zwerven.
Slaaphuis van de Binnenvest <i>Boommarkt 16</i>	Biedt nachtopvang aan dak- en thuislozen in de vorm van bed, bad en brood. Doelgroep: mensen die vaak al tientallen jaren verslaafd zijn, dakloos zijn, meestal ook te maken hebben met psychiatrische problematiek en een lange geschiedenis met overlast. Capaciteit 16 + 2 zgn crisisbedden waar op verzoek van de politie geplaatst wordt	Alle dagen 20.00 uur- 9.30 uur Regionaal	Het slaaphuis is vrijwel altijd vol; regelmatig moet een nee verkocht worden.

De Zaak, dagbestedings- programma van Parnassia, <i>Ir. Driessenstr.11</i>	De Zaak biedt een vorm van gestructureerde dagbesteding aan dagelijks 25-30 personen. Er is de mogelijkheid van het wassen van kleren, het samen een maaltijd nuttigen en deelname aan diverse activiteiten. Uitstroom naar activiteiten buiten het programma is een van de doelstellingen. Capaciteit: 25-30 deelnames per dag	Maandag t/m donderdag van 9- 4 uur; vrijdag van 9-13 00 uur Regionaal	In 2003 hebben 107 unieke personen deelgenomen aan het aanbod van De Zaak. Ongeveer 35 personen nemen 2-5 keer per week deel aan activiteiten.
2 ^e inloop/ dagopvang	Inloopvoorziening voor dak- en thuislozen en (ex-)verslaafden. Aanbod: kop koffie en een praatje.	Werkdagen tussen 15 en 21 uur en uren in het weekend Regionaal	De 2 ^e dagopvang is opgenomen in het project zorglocaties. Het voor-nemen is om in de 2 ^e dagopvang een alcoholhuis-kamer op te nemen.
Het Raamwerk - Dagbesteding - begeleid wonen	Zorg, ondersteuning, begeleiding voor cliënten met een lichamelijke en of een verstandelijke beperking.	Appartementen: - 10 (van de 25) appartementen van De Veranda + - De Strandwal (7 app. en een zorgunit	
GGZ <i>Rivierduinen</i> -verblijfsafdeling - dagactiviteite- centrum - polikliniek - Psychiatrische thuiszorg/ wijkteam	Polikliniek met 4 GGZ teams, Wijkteam dat vooral outreachend werkt	Volwassenen en ouderen bij wie sprake is van psychische en psychiatrische problemen	Verblijfsafd. voor ca 45 cliënten, regionale functie Begeleid zelfstandig wonen, beschermd wonen; Fit Your Body
Stichting Philadelphia - 12 woningen Pleinwand Oost	Zorg, begeleiding en activiteiten	Mensen met een beperking	
Lokaal project Eenzaamheid en depressie	In het kader van de beleidsontwikkeling in kaart brengen van de mate waarin eenzaamheid en depressies voorkomen in Noordwijkerhout en De Zilk	Ouderen vanaf 65 jaar	In samenwerking met de GGD en GGZ Rivierduinen met als doel om gericht projecten op te zetten i.h.k. van preventie.

Andere voorzieningen in Leiden (woon/crisis opvang)

Voorziening	Aard	Capaciteit	Opmerkingen
Sociaal pension, <i>Haagweg 156</i>	Semi- permanente dag- en nachtopvang voor mensen die niet in staat zijn zelfstandig of met ambulante woon-begeleiding te wonen. Vaak is sprake van verslaving en psychiatrische problematiek	25 plaatsen + 2 passantenplaat sen Regionaal	Doorstroom gering
Crisisopvang, <i>Rembrandt- straat 12</i>	Tijdelijke opvang voor mensen (personen of gezinnen) die door een acute sociaal-psychologische crisis op straat staan	21 plaatsen kortdurende intensieve op- vang en minder intensieve vervolgopvang	Uitgangspunt is snelle doorstroom naar zelfstandige bewoning

		in zelfstandige wooneenheden. Regionaal	
Exodus, <i>Plantage 16</i>	24 uren voorziening voor mensen die uit detentie komen en begeleid worden bij hun terugkeer naar zelfstandig wonen en werken	12 plekken regionaal	Vaak betreft dit personen die niet uit Leiden of de regio afkomstig zijn

Overige zorgactiviteiten

Voorziening	Aard	Capaciteit	Opmerkingen
Methadonverstrekking, <i>Roodenburgerstraat 1a</i>	Permanente verstrekking aan chronische gebruikers waarvan ongeveer 1/3 een baan heeft	Gemiddeld 100 personen zitten in het Leidse methadonprogramma	In Rijnstreek en D&B bestaat eveneens een methadonprogramma
Ambulante zorg, <i>Lange Mare 45</i>	Behandeling van personen die problemen hebben met alcohol, drugs of gokken	Totaal aantal cliënten gemiddeld per jaar Parnassia is ong. 400 (inclusief cliënten methadon bemoeizorg etc. Regionaal	Betreft regio zhn
Bemoeizorg, casemanagement en crisisinterventies; woonbegeleiding	= verzameling van activiteiten die zich richten op mensen die niet direct zelf om hulp vragen	Regionaal	Verschillende organisaties werken samen middels: mobiel team (parnassia; tandem van de Binnenvest; meldpunt vangnet en advies; breed bemoeizorgproject
Veegploeg (vanuit Slaaphuis)	Laagdrempelige activiteit in de stad	1 gemiddeld 10-15 mensen vegen mee	
Begeleid wonen in de maatschappelijke opvang	Begeleiding bij tal van praktische zaken zoals schoonhouden woonruimte, voorkomen van geluidsoverlast, budgetbeheer, etc, etc	Totaal 84 plekken Regionaal	Het gaat om mensen die omdat zij psychiatrische, verslavings- of andersoortige problemen hebben er niet in slagen zonder problemen voor zichzelf of de omgeving te wonen

De gemeente Leiden heeft in samenwerking met de GGD Hollands Midden een regionaal Meldpunt Zorg & Overlast ingesteld. Alle gemeenten in de regio, behalve de gemeente Katwijk, nemen daaraan deel. Uitgangspunt is dat alle organisaties multiprobleem situaties melden bij dit meldpunt (meldplicht), ook wanneer zij iemand direct in zorg kunnen nemen. Het lokaal zorgnetwerk werkt samen met het Meldpunt Zorg & Overlast.

7.11 Nieuw beleid

In 2006 is de beleidsvisie 2006 –2009 voor Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg, *Iedereen telt*, door de Leidse gemeenteraad vastgesteld, met als belangrijkste uitgangspunten:

1. Sluitende keten van opvang en zorg
2. Goede inbedding van de opvangvoorzieningen in de wijk
3. Activering van de doelgroepen
4. Sterke inzet op preventie
5. Sterke inzet op uitstroom en herstel

De doelgroepen voor maatschappelijke zorg kennen allemaal ernstige problemen op meerdere levensgebieden: gezondheid, relaties, financiën, huisvesting. Zij missen vaak een sociaal netwerk dat hen steunt bij het oplossen van hun problemen en raken steeds meer uitgesloten. Daarom is het uitgangspunt voor beleid: opvang waar nodig, en preventie en maatschappelijk herstel waar mogelijk.

Bij de vertaling van de beleidsvisie naar een plan van aanpak wil de regio Zuid-Holland Noord aansluiten bij het landelijk plan van aanpak Stedelijk Kompas. Hierin staat een aantal beleidsdoelen verder uitgewerkt. De beleidsvisie 'Iedereen telt' kent (vrijwel) dezelfde doelstelling als die van het Stedelijk Kompas, namelijk: dakloosheid en ernstige psychische en verslavingsproblemen zoveel mogelijk voorkomen door:

- Ervoor te zorgen dat mensen die dakloos zijn en ernstige psychische en/of verslavingsproblemen kennen, goed worden opgevangen
- Waar en voor wie dit enigszins mogelijk is de weg te vrij maken naar maatschappelijk herstel
- De overlast die sommigen van deze mensen voor hun omgeving veroorzaken beperken

Uit het bovenstaande volgen de regionale actiepunten (zie actieprogramma, punt 6).

In april 2007 zijn per thema werkgroepen gestart om deze punten verder uit te werken met betrokken partijen in de regio. Met de aansluiting van de regio op dit landelijke plan, kunnen zorgaanbieders in de regio Zuid-Holland Noord rekenen op extra middelen uit de AWBZ.

7.12 Actieprogramma

	Prioriteit	Actie	Resultaat	Tijdspad
1.	Schuldhelpverlening/armoede bestrijding	In ISD verband evaluatie van de schuldhelpverlening. Armoedebestrijding ter preventie van schuldproblematiek, onder meer door het geven voor voorlichting over de diverse regelingen	Bevorderen van het gebruik van de verschillende regelingen en het voorkomen van huisuitzetting	2009
2.	Preventie huisuitzetting	Actie door het Lokaal Loket en d.m.v. participatie in het lokaal zorgnetwerk om passende oplossingen te vinden	Voorkomen van huisuitzetting	2008 - 2011
3.	Preventie alcoholverslaving	i.s.m. de GGD uitvoering van het lokaal alcohol verslavingsbeleid	Prioriteit in uitvoering WCPV (nota lokaal volksgezondheidsbeleid)	2008 - 2011
6.	Regionaal beleid	I.s.m. de regio (GGD en Holland Rijnland, met Leiden als centrum-gemeente), ondersteunen van de regionale speerpunten: <ol style="list-style-type: none"> 1. Preventie huisuitzettingen en dakloosheid na opname of detentie 2. Persoonsgebonden aanpak voor elke (bijna) dakloze 3. Uitbreiding van (aangepaste) woonvoorzieningen 4. Wijkgericht ambulante aanbod voor langdurig zorg (Maatschappelijk Steunsysteem). 5. Inkomen en werk (of dagbesteding) bieden 	Als regio Zuid Holland Noord aansluiten bij het landelijke plan van aanpak Stedelijk Kompas	2008-2011

7.13 Relatie met overige prestatievelden

Deze prestatievelden hangen direct samen met alle andere prestatievelden, vooral in de preventieve sfeer. Een prettige leefomgeving, voldoende opvoedingsondersteuning, maatschappelijke voorzieningen en individuele voorzieningen hebben een positief effect op het beperken van problemen op het gebied van de OGGZ. Omgekeerd draagt goede opvang en begeleiding er toe bij dat meer mensen kunnen 'meedoen' in de maatschappij.

Deel 3

1. Inleiding

In dit laatste deel van de Wmo beleidsnota zullen de volgende onderwerpen aan de orde komen die binnen deze wet belangrijk zijn en als het ware, als een rode draad, door de Wmo lopen:

1. Kwaliteit: de Wmo verplicht ons maatregelen te nemen die de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning waarborgen
2. Keuzevrijheid: de Wmo schrijft voor dat de keuzevrijheid voor de doelgroepen bevorderd dient te worden
3. Verantwoording: de Wmo beoogt de horizontale verantwoording te verstevigen
4. Tevredenheid: de Wmo regelt niet alleen dat gemeenten prestaties zichtbaar moeten maken, maar ook de tevredenheid moet meten van vragers van maatschappelijke ondersteuning over de uitvoering van de wet
5. Burgerparticipatie waarbij 'Meedoen' het uitgangspunt is van de Wmo
6. Inspraak: hoe is de inspraak verlopen voor de beleidsontwikkeling Wmo

Tenslotte is ter afsluiting van de nota een financiële paragraaf opgenomen met een begroting aan de hand van de beleidsprioriteiten.

1.1 Kwaliteit

De gemeente treft specifieke maatregelen om te zorgen dat de te leveren diensten en voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning in Noordwijkerhout van goede kwaliteit zijn. Bij de aanbesteding van diensten, subsidieverlening en bij de uitvoering worden concrete afspraken gemaakt over de kwaliteit.

Aanbesteding en kwaliteit

In Noordwijkerhout zijn de inkoop van de individuele voorzieningen, huishoudelijke hulp en de welzijnsdiensten voor ouderen aanbesteed. Bij de aanbesteding zijn in het bestek kwaliteitseisen geformuleerd, die zwaar meewegen bij de selectie van aanbieders.

Als bij aanbesteding een partij is geselecteerd worden de kwaliteitseisen vastgelegd in het contract, waarin ook is aangegeven hoe de gemeente toeziet op de naleving van de kwaliteitseisen. In het contract met de aanbieders van de hulp bij het huishouden is opgenomen dat zij jaarlijks aan de gemeente kosteloos een kwaliteitsverslag leveren ter verantwoording van de geleverde zorg. In dit verslag dient ook opgenomen te zijn welke knelpunten in de uitvoering zijn gesignaleerd en welke maatregelen er ter verbetering zijn genomen. Tevens laat de gemeente jaarlijks een kwaliteitsonderzoek uitvoeren door een onafhankelijke derde, waarbij getoetst wordt op de kwaliteit van de dienstverlening.

De ISD toetst de kwaliteit van de uitvoering door regelmatige interne controles. Eventuele knelpunten die hieruit voortkomen worden zo snel mogelijk opgepakt en verbeterd.

Subsidieverlening en kwaliteit

De overige diensten en voorzieningen worden geleverd door instellingen die daarvoor subsidie ontvangen op grond van de 'Algemene Subsidieverordening Noordwijkerhout 2005'. Bij de subsidieverlening worden met de subsidieontvanger afspraken gemaakt over de eisen waaraan de betreffende dienst (het product) moet voldoen. Als er subsidie is verleend dient de subsidieontvanger aan te geven op welke wijze aan de kwaliteitseisen is voldaan. Bij de definitieve vaststelling van de subsidie wordt dit getoetst.

Uitvoering en kwaliteit

De ISD toetst de kwaliteit van de uitvoering door regelmatige controles. Niet alleen de besluitvorming is onderdeel van de controle; de kwaliteitsbewaking is gericht op het gehele aanvraagproces, waardoor bijvoorbeeld ook de indicatiestelling wordt getoetst aan de protocollen en richtlijnen. De interne controle wordt maandelijks steekproefsgewijs uitgevoerd en zit daarom dicht op de uitvoering. Eventuele geconstateerde tekortkomingen kunnen hierdoor snel teruggekoppeld en hersteld worden. Hierdoor wordt op adequate wijze sturing gegeven aan het proces en blijft de uitvoering voldoen aan de gestelde kwaliteits- en rechtmatigheidcriteria. De uitvoering en de rapportages van de interne controle zijn op hun beurt weer onderdeel van de accountantscontrole, waarmee verantwoording wordt afgelegd aan de gemeente.

De kwaliteit van de dienstverlening van het Lokaal Loket wordt tweemaal per jaar gemeten met een tevredenheidsonderzoek onder de klanten. Op basis hiervan worden verbeterpunten doorgevoerd.

1.2 Keuzevrijheid

Noordwijkerhout bevordert op verschillende manieren de keuzevrijheid van onze burgers als het gaat om maatschappelijke ondersteuning, namelijk:

- het Lokaal Loket Noordwijkerhout verstrekt informatie en advies over voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning aan onze burgers. Het loket reikt daarbij mogelijkheden aan, maar het is altijd aan de cliënt zelf om een keuze te maken voor specifieke voorzieningen. Deze keuzevrijheid is specifiek benoemd in het projectplan dat aan het loket ten grondslag ligt.
- Cliënten hebben de keuze tussen voorzieningen of hulp in natura of in de vorm van een persoonsgebonden budget (PGB). Met een PGB kunnen onze burgers een aanbieder van voorzieningen of een dienstverlener naar eigen keuze in de arm nemen.

- Ook cliënten die een keuze maken voor huishoudelijke hulp in natura hebben de vrijheid om een keuze te maken tussen drie verschillende aanbieders van huishoudelijke hulp, waarmee wij een contract hebben afgesloten.

1.3 Verantwoording/evaluatie

De gemeente legt verantwoording af aan burgers en belangenorganisaties op basis van de Wmo beleidsnota. In deze beleidsnota is per prestatieveld vastgelegd wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het mag gaan kosten (zie paragraaf 1.7). Jaarlijks zullen de beleidsvoornemens worden geëvalueerd en wordt de actuele stand van zaken aangegeven. Bij deze evaluatie zullen de Wmo adviesraad, aanbieders en overige geïnteresseerden worden betrokken. Op basis van deze evaluatie kunnen het beleid, de voortgang en de uitvoering worden bijgesteld.

1.4 Tevredenheid

Artikel 9 lid 1a van de Wmo regelt dat het college van burgemeester en wethouder jaarlijks publiceert:

De uitkomsten van onderzoek naar de tevredenheid van vragers van maatschappelijke ondersteuning over de uitvoering van de wet, die verkregen zijn volgens een methode die na overleg met representatieve organisaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning tot stand is gekomen.

Om hieraan uitvoering te geven is in opdracht van VWS en de VNG een benchmark Wmo ontwikkeld. Deelname van gemeenten aan deze benchmark is vrijwillig. De benchmark Wmo biedt een verdieping ten opzichte van de vergelijking van verplichte prestatiegegevens, omdat onder meer gegevens van gemeenten worden vergeleken. De benchmark Wmo bestaat uit een basis benchmark die de gehele breedte van de Wmo beslaat en verdiepende modules, waarmee het mogelijk is om de eigen gemeente met andere gemeenten op specifieke terreinen te vergelijken. Noordwijkerhout neemt samen met Hillegom en Lisse deel aan de volgende benchmark onderzoeken:

- De basis Wmo benchmark (inclusief tevredenheidsonderzoek cliënten)
- De benchmark algemene/individuele voorzieningen/hulp bij het huishouden
- De benchmark mantelzorg en vrijwilligerswerk

Door aan deze onderzoeken deel te nemen gaat Noordwijkerhout verder dan het jaarlijkse, wettelijk verplichte tevredenheidsonderzoek. Hiervoor is gekozen, omdat de benchmark ons de mogelijkheid biedt om de tevredenheid over de voorzieningen en het niveau van de voorzieningen met andere gemeenten te kunnen vergelijken en om gestimuleerd te worden zondig verbeteringen aan te brengen.

1.5 Burgerparticipatie

Burgerparticipatie is de algemene term waarmee elke vorm van inspraak bedoeld wordt. Burgers hebben, als inwoner van de gemeente, een algemeen belang bij de Wmo. Als wordt gesproken over burgerparticipatie, gaat het om een bredere visie op maatschappelijke ondersteuning. Met burgerparticipatie wordt de reguliere inspraak bedoeld volgens artikel 150 van de Gemeentewet. Cliëntenparticipatie is in feite een onderdeel van de burgerparticipatie, maar betreft de inspraak van cliënten vanuit een specifiek belang van een bepaalde groep of situatie, maar kan ook vanuit het belang als gebruiker van een bepaalde voorziening.

Burgerparticipatie vindt op twee momenten plaats in het beleidsproces: bij het ontwikkelen van het beleid en voordat het afgeronde conceptbeleidsstuk wordt aangeboden aan de gemeenteraad. In Noordwijkerhout is in april 2006 de klantadviesgroep Wmo i.o. opgericht. Deze bestaat uit vertegenwoordigers van de ouderenbonden, de seniorenraad en de SPGN.

De Klantadviesgroep Wmo is voor een bepaalde periode opgericht, als voorloper van de Wmo adviesraad en is voortgekomen uit de klankbordgroep Lokaal Loket. Momenteel wordt gewerkt aan de Wmo adviesraad en vindt de werving plaats van de leden. De Wmo adviesraad zal worden opgericht op grond van artikel 84 van de Gemeentewet. De Wmo adviesraad zal bestaan uit burgers van Noordwijkerhout en De Zilk (vanuit een algemeen belang) en namens cliënten vanuit een specifiek belang c.q. doelgroep.

1.6 Inspraak Wmo nota

Het inspraaktraject voor deze beleidsnota is als volgt verlopen: op 27 maart 2007 heeft de commissie samenlevingszaken een discussieavond georganiseerd om, aan de hand van stellingen, te discussiëren over de Wmo. Uit het verslag van deze avond is een aantal prioriteiten gekomen die zijn vastgelegd in de startnotitie Wmo van 29 mei 2007 en verwerkt in deze nota. Op 15 oktober 2007 is er een inspraakavond geweest om alle betrokkenen en geïnteresseerden de gelegenheid te bieden te reageren op de nota en voorstellen naar voren te brengen voor aanpassing van de nota. Daarnaast zijn zowel de aanbieders als de Wmo klantadviesgroep i.o. betrokken bij de beleidsontwikkeling.

1.7 Financiën

Het Rijk stelt voor uitvoering van de bestaande taken, met als wettelijke basis de (voormalige) Welzijnswet en de (voormalige) Wvg, geen extra financiële middelen beschikbaar.

Voor de taken voor gemeenten, overgeheveld vanuit de AWBZ, zijn financiën beschikbaar gesteld op basis van 2005. Volgens de september circulaire 2006 is het budget op enkele onderdelen aangepast en is hieraan, ter uitvoering van de motie Mosterd, in 2007 een bedrag toegevoegd. (Motie Mosterd: bij een geconstateerde afwijking van meer dan 10% van de historische uitgaven voor huishoudelijke verzorging in het ijkjaar 2005 zullen de gemeentelijke budgetten voor het meerdere worden

aangepast. In overleg met de VNG is besloten deze motie breder uit te voeren, nl. dat bij een geconstateerde afwijking van meer dan 5% de gemeentelijke budgetten voor het meerdere worden aangepast)

Onderstaand volgt een overzicht van de begrote inkomsten
(op basis van de juni circulaire 2007 en de begroting/uitgaven 2007

Product	Inkomsten (overheveling AWBZ)
Hulp bij het huishouden (hbh) netto	654.650,--
Persoonsgebondenbudget	27.481,--
Uitvoeringskosten	73.651,--
Toevoeging vanuit motie Mosterd	51.058,--
Diensten bij wonen met zorg (lokale subsidieregeling op basis van verouderde wetgeving)	16.837,--
Mantelzorg en vrijwillige ondersteuning	27.508,--
Vorming, training en advies	739,--
Vervoer	53.450,--
Collectieve GGZ preventie	7.939,--

In 2008 zullen de Wmo middelen van het Rijk worden verdeeld via het objectief verdeelmodel, zoals afgesproken in het Bestuursaccord met de VNG (voor zover bekend op 15 september 2007). Bij het objectief verdeelmodel wordt uitgegaan van de bevolkingssamenstelling, in plaats van het geschatte gebruik van voorzieningen. De overgang van historische naar objectieve verdeling veroorzaakt herverdeeleffecten per gemeente. Voor Noordwijkerhout ziet, naar verwachting, de bijdrage vanuit het Rijk voor de komende vier jaar als volgt uit:

2008	€ 1.002.314 (-/- € 117.519)
2009	€ 1.088.254 (-/- € 31.579)
2010	€ 1.174.196 (€ 54.362)
2011	€ 1.174.195 (€ 54.362)

Conclusie: in 2008 ontvangt de gemeente € 117.519,-- minder van het Rijk in vergelijking met 2007.

De middelen voor de verschillende subsidieregelingen (voorheen AWBZ) vormen vanaf 1 januari 2008 een integraal onderdeel van het Wmo budget en zijn dus niet meer geormerkt. De wetgever wil hiermee nog duidelijker benadrukken dat de Wmo één budget vormt, zonder schotten. Het aanpassen van de Wmo uitkering gelijktijdig met het loslaten van de geormerkte budgetten hebben tot gevolg dat niet kan worden uitgegaan van 2007. Hierdoor is niet bekend hoeveel er voor bijvoorbeeld mantelzorgondersteuning, GGZ preventie, enz. beschikbaar is.

Voor 2008 is in het portefeuillehoudersoverleg van Holland Rijnland in april 2007 besloten om voor de subsidies, evenals 2007, ook 2008 als overgangsjaar aan te merken. Uitzondering op deze afspraak vormt de dienst wonen met zorg, omdat dit grotendeels een subsidie is voor lokale diensten. Het besluit van Holland Rijnland was nodig om de bestaande organisaties financiële zekerheid te bieden. Vanaf 2009 zullen de gemeenten, ook voor regionale subsidie, besluiten op basis van de Wmo beleidsnota.

Subsidie mantelzorgondersteuning

Volgens de jaarrekening 2006 bedragen de kosten van de stichting mantelzorgondersteuning € 194.961,--.

Voordat de Wmo van kracht werd, werd mantelzorg gefinancierd door de AWBZ. Sommige gemeenten verstrekten aanvullende subsidie. Noordwijkerhout heeft dat niet gedaan, mede omdat de financiering door de AWBZ voldoende zou moeten zijn.

In 2006 en 2007 is een aanvullende subsidie verstrekt (€ 2.400,--) voor een gericht lokaal project mantelzorgondersteuning. Hiervan zijn folders bekostigd om bekendheid te geven aan mantelzorg en de mogelijkheden van ondersteuning die men kan krijgen.

Vanaf 2007 zijn de AWBZ gelden voor deze taak overgeheveld naar de gemeente en heeft Noordwijkerhout € 27.508,-- ontvangen vanuit de CVTM regeling.

Op basis van een regionale berekening (ambtelijk voorstel) betaalt Noordwijkerhout € 22.935,-- aan het regionale steunpunt mantelzorgondersteuning en vrijwillige zorg. (2007 was verplicht een overgangsjaar en 2008 éénmalig verlengd)).

Voor 2008 ontvangt de gemeente geen geoordeeld budget, maar een totaalbudget voor de hele Wmo.

In Noordwijkerhout is in het coalitieakkoord opgenomen dat alle nieuwe middelen die de gemeente voor de uitvoering van de Wmo van het Rijk ontvangt, voor dit doel zullen worden geoordeeld. De uitvoering van de Wmo zal binnen de bestaande beschikbare financiële middelen en vanuit het Rijk voor dit doel verstrekte extra middelen worden gerealiseerd. Een herverdeling van het budget op onderdelen is mogelijk op basis van prioriteiten. Hierbij kan bijvoorbeeld een keuze worden gemaakt tussen investeren in algemene voorzieningen (op preventie gericht) en individuele voorzieningen.

Op de volgende pagina volgt een overzicht van de beleidsprioriteiten per prestatieveld en een raming van de kosten. Als er een inschatting te maken is, wordt deze genoemd. Een aantal prioriteiten wordt nader uitgewerkt in deelnota's zoals bijvoorbeeld de nota ouderenbeleid of de nota jeugdbeleid. Het budget valt in die situaties onder de financiering van het betreffende beleidsveld.

Pv	Prioriteit	Resultaat	Tijds-pad	Financiën
1	Leefbaarheid	Per wijk een wijkvereniging of aanspreekpunt	2009	2.000,-- per jaar, vanaf 2009
1	Ouderenbeleid	Prioriteiten woning-aanpassing, woon-servicegebied, sociaal plan verhuizing uit te werken in de nota ouderenbeleid	2008	budget ouderenbeleid
1	Sociale samenhang	3 activiteiten 'Buurt voor alle leeftijden'	2008 – 2011	budget ouderenbeleid
2	Regionaal beleid	Opvoedings- en gezinsondersteuning conform de richtlijnen van de provincie	2008 – 2010	regionale financiële middelen
2	Centrum Jeugd en Gezin	Lokaal centrum	2009	Budget jeugdbeleid
2	Beleidsontwikkeling	Nota lokaal jeugdbeleid met een raming van de regionale en lokale uitgaven	2008	Budget jeugdbeleid
3	Uitbreiding diensten Lokaal Loket	Wmo proof	2010	+ 40.000 verhoging budget lokaal loket, incl. uitbreiding ½ fte
3	Digitale sociale kaart Zorgwel Rijnland en klantvolgsysteem	Integraal digitaal informatie- en registratiesysteem wonen, welzijn, zorg en inkomen, incl. klantvolgsysteem	2009	20.000 éénmalige invoering in ICT
3	Cliëntenondersteuning	Diensten wonen, welzijn, zorg en inkomen zijn bekend in het loket	2008	Binnen budget Lokaal Loket
3	Cliëntenondersteuning	Alle diensten zijn bekend in het loket	2008	Wmo: binnen budget Lokaal Loket
4	Onderzoek	Het aantal mantelzorgers en de vraag is bekend als basis ontwikkeling vraaggericht aanbod	2008	Wmo: 3.000 éénmalig
4	Aanbod mantelzorg-ondersteuning	Sluitend aanbod van verschillende vormen van mantelzorgondersteuning	2010	Wmo: 10.000 structureel vanaf 2008
4	Regionale samenwerking mantelzorg-ondersteuning	Aanbod van regionale en lokale ondersteuning mantelzorgers	2008 - 2011	Binnen budget
4	Onderzoek naar de vraag en ondersteuning van vrijwilligers en organisaties	Uitgangspunten voor de ontwikkeling van vrijwilligersbeleid	2008	Wmo: 3.000 éénmalig
4	Vacaturebank	Een vrijwilligers vacaturebank in het Lokaal Loket	2009	budget Lokaal Loket

	Prioriteit	Resultaat	Tijds-pad	Financiën
4	Regie	Handhaven van het huidige vrijwilligersbestand	2008	+ 35.000 (reeds begroot) voor mantelzorg en vrijwilligersondersteuning, incl. uitbreiding ½ fte
5	Prestatieafspraken Regionaal beleid	Beleidsuitvoering van de regionale afspraken	2008-2011	Binnen reguliere regionale budgetten
5	Lokaal ouderenbeleid	Afstemming ouderenbeleid op Wmo beleid, incl. prioriteiten	2008	Budget ouderenbeleid, 2008 + 10.000,-- 2009 + 20.000,-- 2010 + 30.000,--
5	Eenzaamheid en depressie	Sociale activering	2008-2011	budget ouderenbeleid
6	Verstrekking individuele ondersteuning	Uitvoering van de nieuwe wettelijke taak hbh, naast de verstrekking van de bestaande individuele voorzieningen	2008-2011	Wmo: begroting ISD 900.000,-- structureel (incl. uitvoeringskosten en eigen bijdrage)

6	Evaluatie	Basis voor beleidskeuzes	2008	Binnen Wmo budget
6	Nota ouderenbeleid	Preventief aanbod collectieve voorzieningen	2008	Budget ouderenbeleid
6	Regionale samenwerking	Gezamenlijk afsluiten van contracten en afstemming van het lokale aanbod	2008- 2011	Binnen budget
7	Schuldhelpverlening/armoedebestrijding	Integraal preventief beleid in ISD verband	2009	Binnen budget ISD
7	Preventie huisuitzetting	Voorkomen van huisuitzetting	2008-2011	Binnen budget ISD
9	Preventie alcoholverslaving	Uitwerking in beleidsnota lokaal volksgezondheidsbeleid	2008-2011	Budget volksgezondheid
9	Regionaal beleid	Aansluiting bij landelijk plan van aanpak Stedelijk Kompas	2008-2011	Budget Leiden (centrumgemeente)

De uitgaven die vermeld zijn onder het kopje financiën, zijn ramingen. Echter: de hoogte van de werkelijke uitgave is afhankelijk van de wijze van uitvoering.

Het Lokaal Loket, mantelzorg en vrijwilligersondersteuning zijn belangrijke prioriteiten, die ook extra inzet van financiële middelen vragen, onder andere voor extra personele bezetting (voor de uitvoering van de mantelzorg en vrijwilligersondersteuning en de extra taken voor het Lokaal Loket).

In het volgende schema zijn de extra kosten samengevat. Echter, er zijn financieel nog veel onzekerheden en dit schema geeft daarom slechts een richting aan.

Overzicht (aanvullende) kosten 2008 – 2011 nieuwe Wmo taken

(Hulp bij het huishouden en voormalige AWBZ subsidieregelingen)

In dit schema zijn **niet** de bestaande uitgaven vermeld zoals voorzieningen gehandicapten (totaal €833.784), ouderenbeleid (totaal €263.971) en van de overige maatschappelijke voorzieningen (zie gemeentebegroting en subsidienota).

Product	Uitgaven 2008	Uitgaven 2009	Uitgaven 2010	Uitgaven 2011
ISD Hbh	900.000	900.000	900.000	900.000
Lokaal loket		20.000 *	40.000	40.000
Vrijwilligersonderst.	35.000	35.000	35.000	35.000
Mantelzorgonderst.	3.000 *			
	10.000	10.000	10.000	10.000
Leefbaarheid		2.000	2.000	2.000
Ouderenbeleid	10.000	20.000	30.000	30.000
Vervoer	54.000	54.000	54.000	54.000
GGZ preventie	10.000	10.000	10.000	10.000
De Zonnebloem	1.500	1.500	1.500	1.500
Wmo adviesraad	5.000	5.000	5.000	5.000
Onvoorzien				

* Eenmalige uitgave

Op basis van dit schema, kunnen keuzes gemaakt worden, bijvoorbeeld:

- verhoging/bevriezing/verlaging van de hulp bij het huishouden;
- hogere/lagere investering in collectieve voorzieningen (deze beïnvloeden de individuele aanspraken op voorzieningen);
- enz. enz.

Tot Slot

De Wmo is nu negen maanden van kracht. Een periode waarin de aandacht voornamelijk is uitgegaan naar één onderdeel van prestatieveld 6: de hulp bij het huishouden. Uit deze nota blijkt, dat de Wmo veel meer omvat. De wetgever geeft gemeenten vrijheid om lokaal invulling te geven aan het beleid. Om deze reden wordt er één totaal budget verstrekt voor alle (nieuwe) Wmo taken. Hoe dit budget wordt ingezet, is ter beslissing aan de gemeenteraad.

Lijst van afkortingen:

AmvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AMW	Algemeen Maatschappelijk werk
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B&W	Burgemeester en wethouders
BZK	Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties
CIZ	Centrum Indicatiestelling zorg (voorheen RIO)
D&B	Duin- en Bollenstreek
GGD ZHN	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Noord
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GOA	Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid
HV	Huishoudelijke Verzorging
ISD	Intergemeentelijke Sociale Dienst Bollenstreek
JIP	Jongeren Informatie Punt
JSO	Jeugd, Spel en Opvoeding
MEE	geen afkorting, betekent Mee doen, mee helpen etc.
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
PGB	Persoonsgebonden Budget
PV	Prestatieveld
PvdA	Partij van de Arbeid
RAS	Regionale Agenda Samenleving
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
SGBO	onderzoeksinstituut van de VNG
SVB	Sociale Verzekeringsbank
VNG	Vereniging van Nederlandse gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAO	Wet Arbeidsongeschiktheid
Wcvp	Wet collectieve preventie volksgezondheid
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
Wvg	Wet voorzieningen gehandicapten
WW	Werkloosheidswet
Wwb	Wet werk en bijstand
ZAT	Zorg en Adviesteams